S. RITUUM CONGREGATIONIS

LITTERAE

De cultu Sacratissimi Cordis Iesu amplificando

R.me Domine,

Etsi gratum semper mihi fuit officium communicandi cum Ecclesiae Praesulibus ea, quae supremus eiusdem Pastor illis significanda praescripserit; gratissimum modo accidit patefacere singulis Sacrorum Antistitibus suavissimam animi voluptatem, quam SS.mus D. N. Leo PP. XIII percepit ex promulgatione novissimae suae Epistolae Encyclicae, qua universum humanum genus Sacratissimo Cordi D. N. Iesu Christi solemni ritu devovendi auctor fuit. Novit enim quanta animi propensione, quo consensu voluntatum fuerint eae litterae ab omnibus tum pastoribus tum fidelium gregibus receptae, et quam prompte ac studiose fuerit illis ubique obsecundatum.

Ipsemet sane Summus Pontifex cunctis exemplo praeivit; et ad suas Vaticanas Aedes, in sacello, cui a Paulo V nomen est, instituta per Ipsum supplicatione, universum terrarum orbem divino Iesu Cordi obtulit et devovit. Cuius exemplum secutus romanus populus, magna frequentiâ convenit in Patriarchales et minores Basilicas, in templa quaelibet curialia, in aedes sacras prope singulas; ibique solemnem consecrationis formulam iteravit unoque veluti ore confirmavit.

Protinus allatae sunt undique litterae, et quotidie afferuntur, nuntiantes, eumdem consecrationis ritum, pari studio ac pietate, peractum fuisse in unaquaque dioecesi, imo in singulis ferme ecclesiis; neque Italiae solum et Europae, sed et regionum maxime dissitarum. Cuius universi catholici populi consensus in obsecundando votis et voluntati supremi omnium Pa-

tris, profecto laus maxime debetur sacris Praesulibus, qui suis gregibus eiusmodi in re auctores fuerunt ac duces. Quapropter, Summi Pontificis obsequens desiderio Tibi et singulis, qui tuae subiacent potestati, animarum regimen gerentibus, Eius nomine, magnopere gratulor et gratias ago.

Siquidem, ut in iisdem encyclicis litteris Beatissimus Pater edicit, uberes iucundissimosque fructus, nedum in singulos christifideles, verum et in universam christianam familiam, imo et in omne genus hominum, ex hac solemni oblatione derivaturos confidit, et nos cum Eo confidimus. Omnes enim intime persentiunt quam necessarium sit, ut languescens nimium fides vividius excitetur; ut sincerae caritatis ardor ignescat; ut exsultantibus nimium cupiditatibus frena iniiciantur, moribusque in dies contabescentibus medicaminis nonnihil afferatur. Omnium in votis esse debet, ut humana societas suavissimo Christi imperio subiiciatur, Eiusque regium ius, divinitus Ei in omnes gentes collatum, civiles etiam potestates cognoscant et revereantur; quo fiat ut Ecclesia Christi, quae regnum Ipsius est, magis magisque amplificetur et ea perfruatur libertate et quiete, quae ad novos usque triumphos comparandos prorsus est ei necessaria Ad hoc denique ab omnibus enitendum est, ut innumeras gravissimasque iniurias, quae quotidie, in universo orbe, divinae maiestati ab ingratissimis hominibus inferuntur, compensare piis operibus ac reparare studeamus.

Verum ut concepta spes novas in dies vires acquirat, ac bonum eiusmodi semen affluenter germinet, uberioremque afferat messem, necesse est ut iam excitata pietas erga sacratissimum divini Redemptoris Cor stabilis perseveret, imo alatur indesinenter. Constans enim perseverantia in precibus quamdam, ut sic loquar, vim afferet dulcissimo Iesu Cordi, ut earum recludat fontes gratiarum, quas Ipsemet cupidissime elargiri desiderat, quemadmodum B. Margaritae Alacoque, amantissimae suae, significavit non semel.

Quamobrem Summus Pontifex, me usus suae voluntatis interprete, Amplitudinem Tuam et universi catholici orbis sacrorum Antistites vehementer hortatur, ut, coeptis alacres insistentes, ea excogitent et constituant, quae, pro varia locorum

ac temporum conditione, ad optatum finem assequendum magis conducibilia videantur.

Ipse vero Beatissimus Pater commendat quam maxime eum morem, qui iam in pluribus ecclesiis obtinuit, ut per integrum mensem Iunium varia pietatis obsequia divino Cordi publice praestentur: quod ut lubentius perficiatur, thesauros Ecclesiae reserans, tercentorum dierum indulgentiam christifidelibus impertit, toties lucrandam quoties sacris eiusmodi exercitiis interfuerint; plenariam vero iis qui saltem decem in mense vicibus idipsum praestiterint.

Magnopere etiam in votis habet Sanctissimus Dominus, ut praxis, alte commendata, ac pluribus iam in locis usurpata, qua, prima qualibet sexta feria cuiusvis mensis nonnulla obsequia peraguntur in honorem sanctissimi Cordis, largius assidue propagetur: recitatis publice Litaniis, quas nuper Ipse probavit, et iterata consecrationis formula a se proposita. Quae praxis si in christiano populo augescat, et quasi in morem transeat, iugis erit et frequens affirmatio divini illius et regii iuris, quod Christus in omne humanum genus a Patre accepit, et effuso sanguine acquisivit. Quibus obsequiis ipse lenitus, utpote qui dives est in misericordia, mireque propensus ad homines beneficiis cumulandos, eorum nequitiae obliviscetur et ipsos nedum ut fideles subditos, verum ut amicos et filios carissimos amplectetur.

Praeterea Beatissimus Pater vehementer exoptat ut adolescentes, ii maxime qui litteris scientiisque dant operam, in eas societates congregentur, quae pii *coetus* vel *sodalitia a Sacro Iesu Corde* nuncupantur. Constant nimirum ex illo delectorum adolescentium agmine, qui dato sponte nomine, statuta per hebdomadam die et hora, in aediculas aut templa, aut ipsorum litterariorum ludorum sacella conveniunt, ibique, alicuius sacerdotis ductu, pia quaedam in honorem sacri Cordis Iesu exercitia devote peragunt. Si gratum acceptumque divino Repemptori pium quodvis accidit obsequium, quod Ipsi a suis fidelibus exhibeatur, iucundissimum profecto illud est, quod e iuvenili pectore elicitur. Nec vero sermone assequi possumus quantopere id ipsum iuvenili eidem aetati sit profuturum. Assidua enim divini Cordis contemplatio, et penitior virtutum eius et ineffabilis

amoris cognitio nequit fervescentes iuvenum cupiditates non frangere, et virtuti sectandae stimulos non adiicere. — Qui pariter coetus iniri ac frequentari poterunt inter adultos, in iis quae, varii generis, *Societates catholicae* nuncupantur.

Ceterum piae eiusmodi exercitationes, quas memoravimus, nullimode a Sanctissimo Patre indicuntur; sed omnia Ipse episcoporum prudentiae et sagacitati permittit, in quorum studiosa propensissimaque voluntate plane confidit: illud unice exoptans, ut in populis christianis pietas erga sacratissimum Cor Domini Iesu indesinenter floreat et virescat.

Interim Amplitudini Tuae diuturnam ex animo felicitatem adprecor.

Amplitudinis Tuae uti Frater

Romae ex Secretaria Ss. Rituum Congregationis die XXI Iulii MDCCCLXXXXIX.

C. Episc. Praenest. Card. Mazzella, *S. R. C. Praef.*
D. Panici *S. R. C. Secretarius.*

QUAESTIONES ACADEMIAE LITURGICAE ROMANAE

Circa « ADDENDA ET VARIANDA » in Rubricis.

VIII.

De Sanctis Patroni Sociis.

(Tab. Occur. n. 8).

Cum quadam in urbe ex italis Clerus convenisset et populus in S. Eustachio Mart. (20 Sept.) pro praecipuo Patrono, iuxta Urbani VIII Constitutionem, eligendo, voti tandem uterque factus est compos. Sed gravis exorta fuit quaestio circa illius Socios, qui separationem non videbantur admittere, cum de uxore

ageretur et filiis suis, idem cum illo Martyrium passis. Insuper, cum iam in Calendário illius urbis sub ritu duplici minori dicti Sancti Martyres ad modum unius recolerentur, alia instituta fuit controversia super ritu, imo super celebratione festi dictorum Martyrum, in hypothesi separationis. Quia ante annum 1882 festum Sociorum, si a Patrono separati fuissent, sub semiduplici ritu praescriptum erat: postea de iisdem nihil fieri statutum est: nunc vero iterum antiqua Rubrica viget. Cumque, vix in Patronum S. Eustachio adscito, reformata dicta Rubrica fuerit, Calendarii redactor anceps, haec alteri collegae suo peritiori enucleanda dubia *proponit:*

1. *Quid variationis Rubrica, de qua in casu, passa sit, et quodnam principium dirigat separationem vel coniunctionem Sociorum Patroni?*

2. *Quomodo, in hypothesi separationis, se gerere debuerint Calendariorum redactores ante, et post annum 1882; atque in praesenti, circa ritum vel ipsammet celebrationem festi Sociorum, quomodo se gerere debeant?*

3. *Quomodo Calendarii praedictae urbis redactor instruendus, prout in casu?*

SOLUTIO

Ex dissertatione Rev. Dom. Antonini Guarniera, habita in Ecclesia Presbyterorum Congregationis Missionis, prope Curiam Innocentianam, die 12 Apr. 1899; acta Epitome per R.mum Dom. Calcedonium Mancini, Academiae Moderatorem.

I. Quid variationis Rubrica, de qua in casu, passa sit, et quodnam principium dirigat separationem atque coniunctionem Sociorum Patroni?

Patronus in sensu proprio dicitur ille Sanctus qui, aut ex antiqua traditione et continua consuetudine,

aut per electionem legitime factam, a Clero et populo certi cuiusdam loci colitur, ut sit peculiaris intercessor apud Deum (Cfr. S. R. C. Decretum *in Briocen.* d. d. *9 Maii 1857*, et Guyetum *lib. I, c. 7, q. 1).* Unde manifestum fit, non posse in Patronos eligi SS.mam Trinitatem, Deum, sive ullam ex Divinis Personis, ex eo quod nullum habeant se maiorem. Sed neque eligi potest Iesus Christus *ut homo,* vel eiusdem Mysteria, Reliquiae, Crux etc., quia Iesus Christus est «apud Patrem advocatus totius mundi *(S. Ioann., II, 1)*». Ita generatim Rubricistae ; et S. Rituum Congregatio, die 20 Septembris 1681 *in Celsonen.* declaravit, non licere in Patronos assumere Sacras Spinas Coronae D. N. Iesu Christi, et electionem factam irritam esse.

Patronus, ut plurimum *Patronus loci* appellatus, differt a Titulari seu *Patrono Ecclesiae* pluribus de causis. 1. Quia Titularis Ecclesiae esse potest SS. Trinitas, Crux, etc., dum idem esse nequit de Patrono loci, uti superius diximus. 2. Quia Titularis a solo Episcopo eligitur, et pertinet ad Ecclesiam dumtaxat, quae illo sub titulo erigitur ; Patronus vero a Clero et populo eligitur, uti mox dicemus. 3. Quia festum Patroni principalis (aut saltem principalioris, si sint plures), quod sub ritu duplici primae classis cum octava recolitur, observandum est sub praecepto audiendi Missam et abstinendi a servilibus, ex Constitutione S. M. Urbani Pp. VIII, quae incipit « Universa » *(13 Sept. 1642)* : sed contra, festum Titularis Ecclesiae, etiam parochialis, non colitur sub praecepto, ut supra (S. R. C. *11 Mart. 1719 in Ianuen.),* sed tantum sub ritu duplici primae classis cum octava. 4. Quia *Patronus* conceditur Regno, Provinciae, Civitati vel Pago; Titularis autem, Ecclesiae tantum ; quo ex capite quodammodo de illius protectione gaudent qui Ecclesiae subditi sunt, uti v. gr. fideles ex illa Paroecia, Confratres illius Ordinis, Sodales illius Congregationis ad quas forsan pertinet Ecclesia ; non tamen Patronatus pro-

prie dicti (S. R. C. *12 Sept. 1840*). Haud raro tamen contingit, ut Titularis Ecclesiae Cathedralis, Parochialis etc. sit item Patronus Civitatis, Oppidi etc.

In definitione Patroni, quam tradidimus, binae inveniuntur clausulae, ut nempe aut constitutus sit ex antiqua traditione et continua consuetudine, aut ex electione legitime facta. Prima clausula respicit Patronos ante annum 1630 constitutos, altera vero illos comprehendit, qui electi fuere post annum praefatum. Et sane, Sacra Rituum Congregatio, annuente Summo Pontifice Urbano VIII, die 23 Martii 1630, emisit Decretum, quo sancitum fuit, hunc ordinem esse servandum circa Patronorum electionem in posterum faciendam: 1. Ut ii tantum eligi possent, quos Ecclesia universalis titulo Sanctorum honorat, et non tantum Beatorum. 2. Ut electio Patroni civitatis fiat a populo, mediante generali civium consilio, accedente expresso consensu Episcopi et Cleri illius Civitatis. Idem dicatur de Patrono Regni eligendo, qui pariter eligendus est a populo singularum Civitatum, semper accedente consensu Episcopi et Cleri respective proprii cuiusque loci. 3. Ut causae electionis novorum Patronorum, deferantur in posterum tractandae ad Sacram Rituum Congregationem, ut approbationem et confirmationem consequantur.

Ergo ante annum 1630 hic ordo nullo iure requirebatur, unde hodie permultos tamquam legitimos Patronos videmus haberi quamplurimis in locis, quamquam nullo constet documento, eos ritu aliquo electos fuisse; sed tantum vetus traditio imponitur et immemorialis consuetudo. Tales pleno iure impraesenti esse praesumuntur ii Patroni, qui ab immemorabili uti tales coluntur, quamvis non constet de formali eorumdem electione. Hîc proderit innuere, praedictum ordinem debere quoque observari in electione Patronorum minus principalium, quia lex loquitur generaliter de Patronis quibuscumque (Cfr. Cavalieri: *T. 1, cap. 3,*

Dec. 1, n. 2; et Benedictum XIV, *de Canoniz. Sanct. Lib. 4, p. 2, Cap. 14, n, 5).*

Praemissis hisce utilibus notionibus, veniamus ad casum propositum. Rubrica ita se exprimebat ante annum 1882 (*Breviar. Rom. Rubric. in not. ad Tab. occur.*) : « Si occurrat ut Patronus vel Titularis Ecclesiae descriptus sit eodem die in Calendario cum aliis Sanctis, in ea Ecclesia fit tantum de Patrono vel Titulari absque commemoratione aliorum. Qui, si in dicto Calendario descripti sint sub Officio duplici vel semiduplici, transferuntur in primam diem simili Officio non impeditam, et de eis fiat Officium semiduplex, nisi tamen sint de maioribus festis, quia tunc de translato quoque fiet Officium duplex ac si proprio die celebraretur. Si vero in Calendario omnes sint tanquam Festum simplex, de illis nihil fit ».

En autem textus Rubricae reformatae per Breve diei 28 Iulii 1882 (*Brev. Rubric. in not. ad Tab. occur.*) : « Si occurrat ut Patronus, vel Titulus Ecclesiae descriptus sit eodem die in Calendario cum aliis Sanctis, in ea Ecclesia fit tantum de Patrono, vel Titulari. Alii, si in dicto Calendario descripti sint sub Officio duplici minori, non tamen alicuius Ecclesiae Doctoris, vel semiduplici, de eis nihil fit. Si autem sint de maioribus Festis, aut Doctorum, transferuntur, ita ut de translato fiat Officium ac si proprio die celebraretur. Si vero in Calendario omnes sint tamquam Festum Simplex, etiam de illis nihil fit ».

Tandem Rubrica novissima, nunc vigens, post Decretum diei 11 Decembris 1897 (*Rubric. general. post Tabellam occur. n. 8*), ita se habet : « Si accidat ut Patronus loci, vel Titulus Ecclesiae descriptus sit eodem die in Calendario cum aliis Sanctis, qui separari queunt, in ea Ecclesia, vel in loco, fit tantum de Titulari, vel Patrono. Alii, si in dicto Calendario descripti sint sub ritu Duplici maiori, vel minori, aut Semiduplici, transferuntur perpetuo in diem pri-

mam liberam, et de eis fiat Officium Semiduplex. Si vero sint ex Duplicibus 1 aut 2 classis, similiter in diem primam liberam perpetuo transferantur, et de eis fiat Officium sub eodem ritu, ac si propria die celebrarentur. Si autem in Calendario omnes sint tamquam Festum simplex, de eis nihil fit ».

Ergo, quae nunc viget, Rubrica circa Sanctos Patroni Socios est fere eadem ac illa, quae ante annum 1882 vigebat. Et revera, tunc, in occurrentia, Sancti Socii semper in diem proxime liberam transferebantur, praeter quam cum non gauderent nisi ritu simplici ; quo in casu, penitus omittebantur. Hodie autem, forma magis analytica et parva quadam modificatione variata, ut dicemus, eadem viget Rubrica ex Decreto diei 11 Decembris 1897. At secus se res habebat ante hanc epocham ; tunc tantum privilegio translationis gaudebant Sancti Socii, qui una cum Patrono ritu colebantur duplici primae vel secundae classis , aut duplici maiori , aut etiam minori , si Socius qualitate Ecclesiae Doctoris distinguebatur. Ex quo nonnulli concludere vellent, Rubricam generalem Breviarii (*Tit. IX, De translatione festorum*) a Brevi « *Nullo unquam* » reformatam, comprehendere etiam casum, in quo de perpetuo impedimento agatur ; namque in occurrentia Sancti Patroni vel Titularis cum Sociis, applicatur *ad verbum* illa Rubrica, in casu nimirum perpetuitatis. At respondemus huiusmodi applicationem, esse potius exceptionem circa illam reformatam Rubricam, vel melius eius extensionem ad casum particularem impedimenti perpetui, uti exceptionem. Et re quidem vera, certum est illam loqui de impedimento accidentali, uti manifesto ex suis ipsis verbis apparet : « secus huiusmodi festa duplicia et semiduplicia eo anno penitus omittuntur, ut de Simplici cautum est in Rubrica (*tit. IX, n. 10 ; tit. X, n. 8*) ». Et quidem, ipsa ait : *eo anno ;* hoc autem evidens est , quod occurrens tantum per annum non valet impedimentum

constituere nisi accidentale. Idem praeterea confirmatur ex *Monitum,* quod a Sacra Rituum Congregatione prodiit die 13 Septembris eiusdem anni, hac forma: « Nova officia in Calendario universalis Ecclesiae inserenda ex Apostolico Brevi diei 28 Iulii 1882 (quod vim obligandi habet anno 1884) assignari poterunt diebus proxime insequentibus vacuis in iis Calendariis particularibus perpetuis, in quibus alia officia iam affixa illis diebus reperiuntur, prouti pro Calendario Urbis provisum fuit ». Nec defuerunt posteriora Decreta, quae eodem sensu rem explicarunt (V. Decr. S. R. C. d. d. 23 Aprilis 1884 *in Colonien;* et 13 Septemb. 1885 *ad Episc. Engolismen.*).

Transeuntes nunc ad alteram quaestionis partem enucleandam, ad discutiendum nempe principium, quo regitur separatio vel unio sanctorum Patroni Sociorum, animadvertere debemus an praedicti Sancti coniuncti sint *per se* et ex natura rei, prouti esset v. gr. ob consanguinitatis vel affinitatis rationem, an *per accidens*, uti esset ex gr. ratione martyrii eodem die passi, vel eodem loco. Primo in casu separandi non essent, cum eorum coniunctio ex quadam necessitate procedat, ut erui datur ex Decr. *in Oveten.* diei 11 Augusti 1877, n. **3431**, quo S. Rituum Congregatio, interrogata an separandi essent a Socio Sancti Fratres Iustus et Pastor, Cosma et Damianus, Hemeterius et Celidonius, Acischis et Victoria, Marcus et Marcellianus, respondit: « Praedictos Sanctos per se et ex natura rei coniunctos et eodem die in Calendario descriptos, quorum vel alter est Titularis Ecclesiae, vel alterius insignis Reliquia asservatur in Ecclesia, non esse separandos. *(Pars. sec. ad, 1.)* » Alio vero Decreto S. Congregatio eamdem confirmavit regulam, iam traditam in dubio separationis Sanctorum, cum alterius habeatur quaedam insignis Reliquia: cum enim die 9 Augusti 1717 interrogata esset, utrum in Ecclesia S. Mariae in Porticu, ubi asservatur brachium S. Marcelliani tantum,

deberet quoque officium S. Marci recitari sub ritu duplici minori de Communi plurimorum Martyrum, an potius S. Marcelliani tantum, de Communi unius Martyris, respondit: « Officium esse recitandum de utroque Sancto de Communi plurimorum Martyrum ». Et die 11 Ianuarii 1749, ad 5, ad dubium, an in loco ubi habentur Reliquiae insignes Sanctarum Virginum et Martyrum Sociarum S. Ursulae, debeat recitari earum officium duplex, die 21 Octobris, cum commemoratione S. Hilarionis et S. Ursulae; an recitari valeat de singulis in particulari aliis distinctis diebus, respondit; « Fieri debet officium duplex de Ss. Ursula et Sociis, cum sola commemoratione S. Hilarionis, sicut fit Romae in Patriarchali Ecclesia S. Mariae Maioris, ubi asservatur caput unius ex Sociis S. Ursulae ». Super quo decreto notandum est, praedictos sanctos veluti unam familiam, duce S. Ursula, efficere (1).

In secundo autem casu, cum nempe Sancti coniuncti sunt *per accidens*, utique possunt separari, quia nulla adest coniunctionis necessitas; id insuper confirmatur ex Decreto *in Aquen.* diei 4 Septembris 1745, ad 5, quo S. Congregatio, interrogata super separatione Sancti Dionysii Patroni loci, coniuncti in Breviario cum Sociis Rustico et Eleutherio, reposuit: « Posse recitari de uno Sancto, scilicet de S. Dionysio etc. (2) ».

II. Quomodo, in hypothesi separationis, se gerere debuerint Calendariorum redactores ante et post annum 1882; atque in praesenti, circa ritum vel ipsammet celebrationem Festi Sociorum, quomodo se gerere debeant?

Tres epochas distinguere nobis necesse est, pri-

(1) Dispositio huiusce Decreti expuncti, uti alterius sequentis in *Aquen.*, in nova Collectione sub alio titulo apparebit.

(2) Confer si lubet *Ephem. Liturg.* an. 1898, pag. 241 et seqq.

mam nempe anteriorem Decreto diei 28 Iulii 1882; secundam spatio comprehensam inter diem praedictam et diem 11 Decembris 1897; tertiam vero posteriorem huic, ex qua datum est Decretum modo in suo robore perseverans. In prima epocha, festum Sanctorum Sociorum, si ritu decorabatur duplici primae aut secundae classis, vel maiori, transferebatur sub eodem ritu respective, in diem primam liberam iuxta Rubricas; si ritu gaudebat duplici minori aut semiduplici, pariter transferebatur, sed sub ritu semper semiduplici; si vero simplici colebatur ritu, omittebatur. In altera epocha, si ritus festi fuisset duplex primae aut secundae classis, maior aut minor (et hoc ultimo in casu Sanctus Socius fuisset etiam Doctor Ecclesiae), transferebatur festum Socii vel Sociorum in primam diem liberam sub eodem respective ritu: aliis in casibus, nempe duplicis minoris non Doctoris, semiduplicis et simplicis, semper omittebatur. Tunc autem quaestio orta est, num scilicet festum Sanctorum Sociorum, quod die translata sub ritu duplici vel semiduplici, vi anterioris iuris, colebatur, post novam dispositionem continuari deberet, an vi reformationis omitti. Huic questioni optimae romanae *Ephemerides Liturgicae* sic reposuerunt: « . . . . si agatur de Ecclesia, quae nullam revisionem ac correctionem proprii Calendarii ab Apostolica Sede obtinuit, post Brevis *Nullo unquam* promulgationem, nihil innovandum putamus, et de Ss. Sociis Titularis officium agendum est ut antea. Etenim clare non constat, S. R. C. talem immutationem in Calendariis, prouti erant in usu, inducere voluisse. Si vero agatur de Ecclesia quae novam revisionem ac correctionem proprii Calendarii a S. Sede nuper obtinuit post dicti Brevis promulgationem (excepto speciali indultu), nil de illis agendum est (an. 1887, pag. 178) ». In tertia demum epocha, si festum inscriptum est in Calendario sub ritu duplici primae aut secundae classis, fit translatio Socio-

rum sub eodem ritu respective, iuxta Rubricas; si sub ritu duplici maiori, minori vel semiduplici, pariter in perpetuum transferuntur sub ritu semiduplici tantum; si vero sub ritu simplici, omittuntur. Ita ut merito antiquiori Rubricae adhaerendum esse magis aequum putatum sit; cum legitime, haud obstante Brevi « *Nullo unquam* », modificanda tunc visa esset in casu.

Quoad vero modum se gerendi in celebratione Officii et Missae Sanctorum Sociorum, qui a Patrono vel Titulari seiunguntur, valent eaedem normae, quae pro Patrono vel Titulari observantur, a Sociis separato. Unde, nisi Officium proprium habeatur, sumantur de respectivo Communi. Si vero in Breviario et in Missali habeatur aliquid proprii, retinebitur. Oratio propria, si commode, nempe omittendo aut immutando aliquod verbum, applicari potest, pro Patrono potius retinebitur, quam pro Sociis, dum pro his ad Commune recurretur, ad varietatem obtinendam. Sed si Officium celebrabitur post octavam Patroni, hoc in casu, cum variandi necessitas minus urgeat, ut ait Gavantus (*Cap. X, n. 14.*), Oratio propria, quatenus sit apta, etiam pro iis retinebitur. Quando autem Oratio non est propria, sed de Communi, aut ex alio Communi assumetur pro Sociis, uti magis videbitur convenire (Guyetus *Lib. 3, Cap. 2, q. 9,*), aut eadem recitabitur, ut supra.

Circa Lectiones proprias in secundo Nocturno, quae inveniuntur in Breviario, hoc notandum : si commode possunt separari, ut v. gr. in festo Ss. Vincentii et Anastasii, leguntur eae tantum quae conveniunt Sancto de quo fit Officium, et sexta Lectio aut etiam quinta requiretur ex Communi; si vero commode nequeunt separari, eo quod unius Sancti gesta cum aliis alterius connectuntur, uti in Officio S. Ianuarii, tunc, in secundo Nocturno Lectiones dicuntur ut in Breviario. Idem porro dicatur si Sancti in Breviario inscripti sint sub ritu simplici tantummodo : quia eae-

dem Lectiones inservient, ut supra dictum est, in secundo Nocturno. Quae doctrina plenam confirmationem adepta est ex Decreto S. Rituum Congregationis *in Hispalen.* die 16 Ianuarii 1677 ad 2, quod huius est tenoris: « Si in hoc casu (si nempe Sancti sint ritus simplicis) lectiones disiungi commode possunt, legenda est illa de Sancto, cuius fit Officium duplex propter Reliquiam insignem, in secundo Nocturno, et erit quarta lectio; quinta et sexta sumendae sunt de Communi; altera vero lectio poni poterit pro nona lectione in tertio Nocturno, tanquam de Sancto simplici, de quo fieri debet etiam commemoratio ad Laudes; si vero non possunt commode disiungi, utraque ponenda est in secundo Nocturno pro quarta et quinta lectione, et sexta legenda est de communi, et in hoc casu lectio nona pro festo simplici repetenda non est; fieri tamen debet de eo commemoratio ».

III. Quomodo Calendarii praedictae urbis redactor instruendus, prout in casu?

Ex hucusque dictis clare infertur, quomodo Redactor Calendarii instruendus sit. Patronus, ut dicitur in casus expositione, iuxta Urbani VIII Constitutionem electus a Clero et populo, est S. Eustachius M. cuius festum, etiam in Ecclesia universali, die 20 Septembris recolitur, una cum Sociis, sub ritu duplici minori. Hi Socii, uti ex historia docemur, sunt Theopista uxor Eustachii, Agapitus et Theopistus eorum filii, qui omnes una cum illo Martyrium subiere. S. Eustachius igitur per se, et ex natura rei cum Sociis coniungitur, sunt enim naturali vinculo copulati; hinc nullimode sunt separandi, sed quamvis unus tantum ex iis sit loci Patronus, quoad Officium et Missam, omnes simul cultu gaudebunt solemniori, eo scilicet, qui Patronis competit, sub ritu, inquam, duplici primae classis cum Octava.

DUBIORUM LITURGICORUM SOLUTIO

I. *Ex Hollandia.* **De praelatione in officio, S. Ioannis Evang. Titularis, et S. Stephani.** *a*) An in dioecesi, in qua S. Ioannes Evangelista est Titularis Ecclesiae Cathedralis, diebus infra Octavam, commemoratio S. Ioannis praeferri debeat commemorationi S. Stephani? *b*) An in die Octava S. Ioannis integras Vesperas sibi vindicet: ita ut die 2 Ian. legi debeat in Calendario *Vesp. de seq. com. pr. et Ss. Innocentium?* *c*) Quid vero si in aliquo oppido eiusdem dioecesis S. Stephanus est *Patronus Loci?* an ibi die 26 Decembr. legi debeat: « Vesp. Nativ. a cap. de S. Stephano com. seq. et Oct. »? Diebus infra Oct. com. S. Stephani praeponitur commemorationi S. Ioannis, et in die Octava integrae Vesperae dantur S. Stephano cum comm. Oct. S. Ioan. et Innocentium. Ratio: Festum Titularis Ecclesiae Cathedralis extra ipsam est secundarium. An omnia bene disposita?

Resp. a) Re in se inspecta, nullum dubium, quin commemoratio S. Ioannis in casu praecedentia gaudeat prae altera S. Stephani. Ratio est, quia principium de festo potioris ritus praeferendo alii ritus inferioris, etsi ratione dignitatis potiori, sicut in occurrentia ita in commemorationibus agendis ad Vesperas applicari debet. Iam nunc S. Ioannes, uti Titularis, duplex 1. classis est, et festum S. Stephani dup. 2. classis; ergo.

b) Vi Rubricae recentius emendatae dies octavi festorum primariorum Ss. Apostolorum, generaliter loquendo, privilegio gaudent, ut Vesperas in concursu cum duplici minori non dividant, sed integras sibi vindicent.

In casu habetur concursus inter diem octavam S. Stephani et diem octavam S. Ioannis Ap. Titularis. Nonne ergo integras sibi Vesperas vindicabit octava S. Ioannis prae altera die octava S. Stephani? Dies enim octava habetur sicut duplex minus, nulla gaudens in concursu praecedentia, privilegio secluso. Ergo Calendarium die 2 Ian. sequenti modo rite ordinabitur: *Vesp. de seq. com. praec. et Ss. Innocentium.*

c) Affirmative, hoc est, die 26 Dec. in eiusdem Dioecesis oppido, ubi S. Stephanus est Patronus praecipuus, fieri debet sicut in universali Ecclesia, seu *Vesp. de Nativitate, a cap. de S. Stephano, commem. seq. et oct. Nativ.*, quae nunquam postea omittenda est. Infra octavam autem com. S. Stephani recte praefertur, ut in universali pariter Ecclesia, commemorationi S. Ioannis. Etenim S. Ioannes est dup. 2 cl. et S. Stephanus est dup. 1 cl. Insuper Titulus extra Cathedralem, quatenus talis, est secundarium, primarium vero festum est S. Stephanus sub omni respectu; ergo praeferendum est. In die vero octava S. Stephani, hic integras habebit Vesperas, et sequens solam commemorationem, postea fiet alia com. de festo Ss. Innocentium. Namque ait Gavantus: « Inter eadem vero festa *(S. Stephani, S. Ioannis et Ss. Innocentium)* serventur Rubricae Generales, ut Vesperae primae et secundae sint de digniori festo, idest primae classis et Patroni.... cum com. minus digni etc. (*Sect. VI. Cap. VI. n. 6*) ». Porro hic de die octava agitur; sed octava sequitur naturam festi. Sicut ergo praevalet festum, ita et octava dies praevaleat oportet.

II. *Ex cod. loco.* **De Credo in Missa et oct. S. Ioannis Bapt. ubi est Patronus.** Ubi S. Ioannes Baptista est Patronus Loci dicine debet *Credo* per integram Octavam an in sola die Festi?

Resp. Patronus loci fert, vi Rubricarum, Symbolum in Missa, non solum in die eius festo, sed per totam octa-

vam, atque etiam in omnibus Ecclesiis territorii, in quo Patronus uti talis recolitur, iuxta Decreta.

III. *Item ex eod. loco.* **De Missa votiva Immac. Concep. in Vigilia Assumptionis.** Ubi privilegium habetur dicendi in Sabbato Missam de Immaculata Conceptione B. M. V., quae Missa et quae Orationes dicendae sunt, si Vigilia Assumptionis occurrat in Sabbato?

Resp. Quaestio oritur ex eo, quod Oratio de Vigilia videtur omittenda, cum de eadem Deipara agat. In casu ergo dici poterit Missa *Gaudens gaudebo* ut in die festo (*8 Dec.*), cum secunda Oratione de infra oct. S. Laurentii, (nisi alia illi sit sufficienda de officio currenti, quia tunc secunda Oratio tertia evadet), et tertia erit de Spiritu Sancto, uti in Missa votiva de Imm. Conceptione legitur.

IV. *Ex eod. loco.* **De Missis defunctorum in die obitus.** Omnibus diebus dici potest Missa solemnis Defunctorum post acceptum nuntium de obitu alicuius in dissito loco?

Resp. En recens dispositio, uti prostat in tertio adhuc evulgando Volumine Decretorum: « III. Denique eadem Missa (*cum cantu*) celebrari poterit pro prima tantum vice post obitum vel eius acceptum a locis dissitis nuntium, die quae prima occurrat, non impedita a festo duplici primae et secundae classis vel a festo de praecepto: quo etiam in casu Missa dicenda erit uti in die obitus (*Decr. Gen. Missae exequialis pro die obitus, 2 Dec. 1891*) ».

V. *E Petrovaradino in Slavonia.* **De quorumdam Sanctorum die propria.** Quaenam sit dies propria Ss. Hermili et Stratonici, et qua die eorum festum celebrandum, sicut et S. Ioannis Eleemosynarii?

Resp. Anno praeterito 1898 scripsimus (*pag. 673 in nota*), diem 13 Febr. esse natalitiam Ss. Hermili et Stratonici, vel quia ita nobis relatum fuit, vel quia error in mense irrepsit. Quidquid sit, dicta resumentes emendamus, dubiumque propositum declaramus. In dioecesi, e qua ad

nos scribitur, sic res se habent : Die 23 Ian. recolitur festum particulare Desponsationis B. M. V., dup. maius: die 13 Febr. festum S. Ioannis Eleemosynarii dup. min., cuius dies propria est 23 Ianuarii : die autem 15 Febr. recolitur festum Ss. Hermili et Stratonici Mm. dup., quorum dies propria est 13 Ian. His positis, manifesto sequitur, festum Ss. Hermili et Stratonici de iure fuisse translatum e die sua 13 Ian. quippe in ea recolitur octava dies Epiphaniae, quae nulli festo cedit, proindeque illud festum die prima libera assignatum fuit, seu 13 Febr., die 23 Ian. a festo Desponsationis Deiparae iam occupata. Cum autem dies propria S. Ioannis Eleemosynarii sit 23 Ian., et hic assignatus fuit die prima post festum libera, seu 15 Februarii. Eapropter, cum Ss. Hermilus et Stratonicus priores sint tempore, merito et in repositione praecedentia gaudent super S. Ioanne, cum ritu sint pares.

VI. *Ex eod. loco.* **De consuetudine quadam vim non habente.** Consuetudo viget Missam votivam canendi die Adorationis perpetuae : vim ne habet, ut non sit necessarium Indultum ?

Resp. Ut consuetudo in materia rituali vim habeat, servarique possit, requiritur, uti inter peritos convenit, *a*) ut sit immemorabilis, *b*) ut sit laudabilis, *c*) ut non sit aperte contra Rubricas. Atqui haec tria nequeunt, omnia saltem, comprobari in casu ; ergo. Primam quidem conditionem silemus, quam supponimus. Alteram non comprobari facile demonstratu est. Etenim quinam Adorationis perpetuae finis ? Respondeat cl. Gardellini in notissimis Commentariis ad Instructionem clementinam (§ *XII*, *n. 1*): « Ut populus unice sit adorationi intentus. Id adeo verum est, ut S. Carolus Borromaeus ecclesiasticae disciplinae cultor eximius, iusserit, ne in Ecclesiis Mediolani per integrum expositionis tempus ullae celebrarentur Missae, aut alia divina officia persolverentur ». Quod si id

indulget quibusdam Ecclesiis, nonnisi indulget ratione necessitatis. Fideles itaque, Sacramento extante in Ecclesia pro adoratione perpetua solemniter exposito, non ad audiendam Missam accedunt, non ut ex sacrorum Rituum executione aedificationem accipiant, non ad aliud quemcumque finem, etsi sanctum, sed unice ad Sacramentum pro brevi, ut plurimum, tempore adorandum, quod unice pro adoratione expositum est. Huic autem consequendo fini non favet, ex Ecclesiae sentiendi modo, sed nocet potius Missae celebratio. Porro quod fini adorationis opponitur, quomodo iudicari possit laude dignum non videmus.

Hinc prohibitio Missarum, duabus notis exceptis, in altari Expositionis, seu ex Instructione Clementina, seu ex pluribus particularibus Decretis, quae uti Generalia habenda esse Gardellinius docet. Hinc quoque praxis, quae adamussim observatur in Urbe, ut praeter Missam pro eo exponendo ac reponendo, nulla alia celebretur in dicto altari: ut praxis contraria sit quoque aperte contra Rubricas et Decreta. Non possumus ergo, quin ad propositum Dubium negative respondeamus. Ad summum ea cohonestari fortasse posset ex unica ratione, vi cuius consuetudo nonnisi difficillime posset abrumpi sine populi offensione et scandalo: de quo iudicet Ordinarius.

VII. *Ex Oppido Zabarcos.* **De Missis lectis de requie in die obitus.** Ex Decreto *Aucto* licent in duplici Missae privatae de Requie, cadavere praesente, insepulto... etc. dummodo funus cum Missa exequiali eadem die locum habeat. Hoc praelibato, en dubium: Cadaver Episcopi dioecesani, aromatibus conditum et locatum in aula maiori Palatii per biduum, triduum vel quatriduum, iuxta consuetudinem, insepultum manet. Quotidie in ipsa aula maiori Palatii Missae celebrantur pro defuncto Episcopo in altaribus ad hoc elevatis. Hinc quaeritur:

1. Occurrente *duplici*, licet privatim celebrare de

Requie *in ipsa aula* maiori Palatii, dummodo in Cathedrali eodem die locum habeat funus cum Missa exequiali iuxta decret. S. R. C., 12 Ian. 1897 ? Et quatenus negative :

2. An ad utendum privilegio decreti « Aucto » requiratur quod Missae privatae de Requie et funus cum Missa exequiali locum habeant in eadem Ecclesia ?

Et quatenus affirmative :

3. An aliqua gratia pro Episcopis a S. R. Cg.ne impetrari liceat, prae oculis habito supra exposito.

Resp. 1. Diversa privilegia, quae satis inter se differunt, confundi non possunt nec debent. Decretum *Aucto* non tangit Missarum privilegium datum in gratiam Episcoporum, maxime qui dioecesani sunt, sed tantum Missas lectas in genere pro die obitus in Ecclesia dicendas. Privilegium Episcoporum magis late patet, et dirigitur secundum Decretum aliud Generale **Qui pro Domini,** d. d. 3 Apr. 1894 (*V. Ephem. an. 1894, pag. 322 et 323*). Ut autem plures Missae, in aula Episcopali, ubi cadaver iacet expositum, celebrari valeant, non est necessarium ut funus habeatur cum Missa exequiali in Ecclesia, cum id praefatum Decretum prorsus sileat. Eapropter, dummodo aliae conditiones appositae in dicto Decreto serventur, tempore expositi cadaveris Episcopi, per totum mane Missae de requie celebrari iure possunt, etsi alia die deferatur ad Ecclesiam. Haec ad primum dubium.

Resp. 2. Quod attinet alterum, abstrahentes ab Episcoporum privilegio, de quo hic silemus, respondemus: Affirmative. Decretum namque in *Romana* d. d. 12 Ian. 1897 (*V. Ephem. 1897, pag. 129*), quod *Aucto* explicat, exigit, ut in Ecclesia habeatur cadaver vel physice vel moraliter praesens, et funus cum Missa exequiali, quod nisi comprobetur, Missae privatae non permittuntur. Quomodo autem hae conditiones verificentur, si in una habeatur cadaver, in altera Ecclesia dicantur Missae privatae sine exequiali cum can-

tu, quae habetur in illa ubi est cadaver, profecto non videmus. Cadaver enim si est physice praesens in una, in altera nullo modo esse potest, casu, inquam, inspecto, de quo agimus. Moraliter enim dicitur praesens, quando ex gravi causa deferri nequit in Ecclesiam: hic autem est in Ecclesia. Sed praeterea funus in una tantum Ecclesia, non in duabus locum habere potest: ubi autem est funus, ibi tantum Missae privatae conceduntur, non in aliis.

Resp. 3. Quod denique ultimum Dubium spectat, iam patet illi non dari locum; quia pro defunctis Episcopis satis provisum est, uti ex responsione ad 1. abunde constat.

VIII. *E Belgio.* **De die prima libera pro festo rit. dupl. transferendo.** Ex responso quod anno praeterito in Ephem. accepi (N. 10, pag. 607 et seqq.), festum Ss. Hermetis et Alexandri, Patronorum loci, sub ritu dupl. 1 cl. nobis agendum est, et ideo festum S. Augustini perpetuo transferendum. Iam quaero, utrum prima dies libera pro hoc festo *duplici* reponendo sit 1 Septembris, translato (in perpetuum) festo S. Ludovici *semidupl.* in diem 13 Septembris. Et quid hoc anno? Festum S. Bernardi accidentaliter translatum in d. 13 Septembris, debetne cedere alterutro ex festis perpetuo transferendis et collocari die 12 Octobris?

Resp. Quando in Rubricis dicitur, festum impeditum esse die *prima libera* perpetuo reponendum, hoc significat, reponendum esse in diem primam vacuam ab officio novem lectionum, quamvis impedita esse possit a trium lectionum officio, seu a festo simplici: haec solum est dies libera pro reponendo aliquo officio impedito. Iam nunc S. Ludovicus, non trium, sed novem lectionum officium habet, quia non est simplex in Calendario universali, sed semiduplex; ergo dies, in quo fit de S. Ludovico, non est libera, sed impedita pro S. Augustino assignando. Nota

autem, festum S. Ludovici in Calendario universali celebrari die 25 Augusti; sed cum haec in Calendario Cleri Urbis, quod sequi debet adm. Rev. Consulens, dicata sit S. Bartholomaeo Ap., de iure S. Ludovico assignata est dies 1 Septembris, ab officio novem lectionum libera; fit enim hac die S. Aegidius ritus simplicis. Sed haec dies, quamvis assignata, pro officio reponendo pariter impedita dicenda est, ut in ea S. Augustinus reponi nequeat ex Rubricarum vetito; licet enim non sit *dies propria* pro S. Ludovico, est tamen *tanquam propria*. Dies ergo prima vere libera in Calendario quaerenda est; ut in ea S. Augustinus reponatur.

Nunc autem deveniamus ad S. Bernardum, qui hoc anno in Calendario Urbis repositus est in diem 13 Septembris. Quaerit adm. Rev. Consulens, an illius officium cedere debeat locum officio S. Augustini, quod in perpetuum transferendum est, dum S. Bernardus translatus est tantum per accidens? Reponimus, haud satis exactam esse petitionem; quia inter duo officia, quorum alterum perpetuo, alterum per accidens impeditur, par est ius, quatenus utrumque vagatur extra diem suam, et ius habet ad aliam diem, vel ad annum vel in perpetuum, *tamquam propriam*. Ratio autem praecedentiae desumitur vel a ritu, vel in paritate ritus a qualitate primarii, vel, ceteris paribus, a dignitate personali. Ut itaque dubium resolvatur, sequenti modo argumentandum est: S. Bernardus per accidens hoc anno est impeditus; ergo in die prima libera reponendus; sed dies prima libera in Calendario Urbis nonnisi 12 Octobris est; ergo in ea est assignandus. Namque dies 13 Septembris non est libera in loco, eo quod S. Augustinus die sua nunquam fieri potuit, ex quo eam impedivit S. Hermes patronus; ergo ex tunc *tamquam propriam* assumpsit, et de iure, S. Augustinus. Itaque Calendarium in loco ita ordinandus, ut dies 1 Septembris fiat de S. Lu-

dovico, dies *assignata*: die 13 Septembris fiat de S. Augustino, dies pariter *assignata*: die tandem 12 Octobris de S. Bernardo, dies *translata*.

IX. *E Carcasso.* **De secunda Oratione officio conformi in Missis privatis votivis dicenda.** Debetne esse conformis officio secunda Oratio Missarum Votivarum? Ratio dubitandi est, quia Missa votiva est ad libitum, cui alia suffici potest de simplici, de feria maiore occurrente, de requie, etc. quin com. fiat de officio votivo celebrato.

Resp. Magis esse nequit perspicua Rubrica Gen. Missalis circa Orationem secundam in Missis privatis votivis non omittenda. En verba textualia: « In (*Missis*) votivis beatae Mariae secunda Oratio dicitur *de officio* illius diei (*Tit. IX, n. 15*) ». In superiori numero eiusdem Tituli Rubrica iam dixerat: « In aliis autem (*votivis privatis*) dicuntur plures (*Orationes*), ut in festis simplicibus (n. 14) ». Cum autem eadem ratio votivi extet in istis, sicut illis beatae Mariae, eadem pariter esse debet legis dispositio circa secundam Orationem diei. Hinc auctores omnes, nemine excepto idem docent: pro quibus sufficiat referre De Herdt, cui universi in eadem tradenda doctrina conformes sunt. Quaerit cl. auctor quae et quot Orationes dicendae sint in Missis votivis privatis; et respondet, omni quidem cum certitudine: « Semper tres dici debent, etiam tempore passionis, ut in semiduplicibus eiusdem temporis, et etiamsi Missae solemniter (1) cantentur. Scilicet, prima votivae propria, **secunda officii diei** etc. (*Pars. 1 n. 44*). Huiusce autem dispositionis rationem satis sapientem credimus; quia Missa votiva dicitur ex quodam privilegio, quod Rubricae in semiduplici tribuunt. In semiduplici vero, uti mox vidimus, plures Orationes sunt dicendae. Saltem ergo, potiusquam omnes aliae Orationes

(1) Excipe si Missae sint solemnes pro *re gravi*.

ex arbitrio sumantur in Missali, illa prius ponatur, quae pertinet ad officium recitatum: ut Missa, quae extra ordinem officii permittitur ex indulto, aliquid saltem de eodem officio habeat.

Quod rationem attinet dubitandi, ea nihil probat. Namque ex eo quod Missa est ad libitum, non sequitur ad libitum esse quoque eiusdem Missae partes. Aliunde Missas istas, quae ad libitum dicuntur, ipsa lex dirigit: ut si dicantur, iuxta legem dici debeant. Ea propter, sive Missa dicatur votiva, sive de festo simplici, sive de feria, de quibus singulis non fuit recitatum officium, huius officii commemoratio semper facienda est vi Rubricarum. Una excipitur, Missa de requie, in qua ex notis causis commemoratio recitati officii locum non habet. Itaque in Missis votivis privatis, inter quas comprehenduntur etiam cantatae et solemnes, nisi pro *re gravi* cantentur, semper secundo loco Oratio de officio diei dicenda est iuxta Rubricas.

X. *Ex Austria.* **De altaris fixi imagine Titularis non mutanda.** Iuxta doctrinam ab Ephem. liturgicis a. 1895 pag. 35 traditam imago altaris fixi nequit amoveri absque Apostolico indulto (*cfr. S. R. C. n.* 4793 ad 3). Ante annos triginta in quadam Ecclesia imagines trium altarium fixorum amotae sunt, et mox imago principalis B. M. V. ex alio altari in novam capellam translata. Quid? Estne ista doctrina certa?

Resp. Affirmative. Probatur 1. ex duobus Decretis in una Cong.nis Missionis, d. d. 27 Aug. 1836 n. **2751** (4793) ad 5, d. 27 Aug. 1837, n. **2762** (4804). Primum supponit aram principem Ecclesiae S. Nicolao dicatam, imagine relativa carentem, et quaerit, ut in illo altari collocari possit picta tabula Deiparae. Responsum est autem: « Negative; et apponatur imago S. Nicolai Titularis ». Quid, putas, S. R. Cong. respondisset, si imago S. Nicolai iam

locata in altari fuisset? Nonne a fortiori idem praebuisset negativum responsum? Et tamen in casu actum necessario fuisset de mutatione unius in alteram imaginem. Sed dices: ideo S. C. voluit imaginem S. Nicolai, quia agebatur de imagine Sacri Numismatis Deiparae nondum approbata. Quanti haec difficultas valeat, accipias ex altero Decreto, in quo, non de imagine nondum approbata agitur, sed de imagine Conceptionis Deiparae: aliunde imago Titularis in alia Capella erat eiusdem Ecclesiae, publicae venerationi exposita. Nihilominus audi responsum: « In ara maxima ponatur icon illius Sancti, in cuius honorem est consecrata ». Ubi videre est principium, vi cuius Titularis imago non debet in aliam alterius Sancti mutari; quia dicta imago Sanctum indicat, in cuius honorem Deo dicatum est altare: in casu ipsa Ecclesiae dicata est, cum qua altare princeps consecratur. Probatur 2. ex Pontificali Romano, quod formulam habet consecrationis altaris fixi in honorem alicuius Sancti, quae ter dicit: « Sanctificetur etc. in nomine Patris etc. **ad nomen et memoriam Sancti N.** ». Inde Consecrator orat subiungens: « Omnipotens sempiterne Deus, altare hoc, quod in honorem tuum et **in memoriam Sancti N....** consecramus, virtute tuae benedictionis sanctifica etc: » quod pluries iterat. Huiusce autem memoriae toties tamque solemniter factae signum, quod in ipsa imagine consistit, quomodo privatae auctoritatis esse potest, auferre et mutare in aliud, quod voluntati et intentioni consecrantis nequaquam, explicite saltem, respondet?

Probatur ratione liturgica. Titulus, qui et patronus, altaris fixi, indubie per consecrationem acquiritur, uti opportune Guyetus docet (*Lib. I, Cap. XVI, quaest. 2*), quatenus determinate in honorem et memoriam alicuius Sancti consecratur. Atqui consecratio altaris fixi de se est perpetua; ergo et Titularis, in cuius memoriam fit, illius per-

petuitatis est particeps, mutarique proinde non potest. Hinc Guyetus ad Titulos altaris fixi id applicat, quod de Titulis Ecclesiarum docet: ut sicuti nunquam mutatur Ecclesiae Titulus, nisi per Ecclesiae ipsius destructionem, ita neque possit, nisi per demolitionem, destrui Titulus altaris, eadem enim est ratio. Hinc Ecclesiae praxis, quae ad Titulos Ecclesiarum atque etiam altarium, si fixa sint, addit quidem alios Titulos tamquam Contitulares, sed primum Titulum mutare in alium nunquam solet.

Ex quibus omnibus concludere posse credimus, imagines tres e tribus altaribus fixis ullo sine iure et abs re fuisse amotas, et esse, in propriis altaribus reponendas, vel certe audienda competens auctoritas, ut quid agendum decernat.

BREVIORA RESPONSA

1. *Pro Rucupis in Anglia.* 1. Sponsi, mutuo consensu dato ceterisque expletis ritibus, quos Rituale tunc temporis praescribit, consultius est ut, sicut ab altari, ita ab ipso sanctuario recedant. Locus hic, haud pro sponsis est, sicuti neque pro magnatibus ipsis, sed pro clero: unde et presbyterium appellatur, a presbyteris profecto primum, inde ab aliis, qui ad presbyteratum ordinem dicunt. Eoque magis, quod sedes peculiares et quandoque etiam genuflexorium appositum ut plurimum pro sponsis parantur, quae esse in sanctuario dedecet, etiam pro principibus, imo pro his sunt prohibita. Quantum ergo fieri poterit, recedant; et in parte populi, in loco quidem separato, sed extra, ad balaustrium maneant.

2. Orationes pro benedictione ignis in Sabbato Sancto, vel recitari possunt, vel cantari tono feriali, seu recto tono, uti dicitur, prouti communis fert consuetudo.

3. Lux electrica, modo non ad cultum, inservire potest non solum ad depellendas tenebras, sed etiam ad Ecclesias splendidius illuminandas. Altare num pars Ecclesiae non est? Ergo et in ipso esse potest, dummodo ad cultum non adhibeatur: ita saltem pro nunc respondere possumus, donec S. R. C. aliquid, si placuerit, hac super re declaret.

4. Stolae color non semper albus adhibendus necessario est quoties Eucharistia distribuenda sit extra Missam. Ergo Cappellanus Episcopi, etsi Missam de requie facientis, si ad aperiendum tabernaculum accedere ad altare debeat, stolam adhibeat coloris vel diei, vel albi, qui Eucharistiae proprius est.

5. Quando Oratio pro duobus defunctis est dicenda, pro quibus specifice fructus specialis applicandus est, non dicitur *Fidelium Deus omnium conditor*, quae est pro *omnibus* defunctis, sed sumatur illa, quae plurium est defunctorum, n. 11, vel alia item pro pluribus, n. 12. Intentio autem orantis Sacerdotis duos peculiariter intendat, in quorum suffragium sacrificium offert. Alia specialior non est.

6. Sufficiat adnotare cum cl. De Herdt: « Privilegia ad preces, quae ad instar Orationis 40 Horarum instituuntur per tres dies continuos, ita tamen, ut de nocte SS. Sacramentum recondatur et Oratio interrumpatur, extendi nequeunt. Unde sequitur... Quod in tali expositione Missae votivae supradictae (*Pro Expos., pro Pace et pro Reposit.*) in duplicibus et aequivalentibus non sint celebrandae, sed tantum celebrari permittantur diebus, quibus votivae privatae permittuntur (*Pars 1 n. 1. 1.°*) ». Haec generaliter dicta sint. Verumtamen, cum in casu adsit peculiare Indultum, iure censemus, Expositionem praefatam

omnibus gaudere privilegiis, quibus Expositio per tres dies duasque noctes, sine ulla abruptione: secus Indultum nullam haberet significationem. Sive itaque Sacramentum multa nocte reponatur, sive sub illius initio, seu post occasum solis, idem est. Optime autem benedictio impertitur, imo impertiri debet, antequam repositio fiat, seu post absolutam functionem. Quoad thurificationem animadvertimus, actum primum, quo acceditur ad Sacramentum expositum, esse de more, post profundam reverentiam, eiusdem Sacramenti thurificationem: inde canendum *Tantum ergo*, intra quod iterum Sacramento thus adolendum est, quin tamen rursus imponatur, quod necesse non est. Haec praxis Urbis, aliarumque observantiorum Ecclesiarum.

II. *Pro Gallia.* Sacerdotes, qui spiritualium exercitiorum causa morantur in aliqua domo religiosa, non solum possunt, sed tenentur etiam ad officium domus, in qua morantur. Id autem, sive quia domus religiosae, ad spiritualia exercitia tradenda addictae, huiusmodi privilegio gaudent: sive quia secus magna foret inordinatio, et officium in communi recitari non posset. Neque obstat, si domus religiosa officium recitet aliquantulum a Romano diversum, quia privilegium est, quo Benedictini certe fruuntur, sed et alios credimus eodem privilegio frui. Decretum autem in *Marsorum* 12 Nov. 1831 non respicit casum istum, sed casus ordinarios, in quibus Sacerdotes extra propriam Dioecesim morantur.

III. *Pro Belgio.* Color antipendii altaris et conopei super tabernaculo, qui officio diei respondet, cum post Vesperas habetur Benedictio cum Sacramento, seu *salut*, ut gallice dicitur, nulla ratio dictat ut mutetur in album ratione ipsius Sacramenti; mutari tamen debet cum dicta Benedictio habetur extra omnem alium actum liturgicum. Quod primum attinet, certum est ex Decretis in quacumque fun-

ctione, quae officium diei sequatur, paramenta posse retineri coloris officii in ministris sacris, quia mutatio non foret conveniens ob temporis defectum ; ergo a fortiori non est mutandus color antipendii et conopei, maiorem enim ferret indecentiam. Praeterea color antipendii altaris, severe loquendo, in praecepto non est, unde ergo desumeretur obligatio illius coloris mutandi ? Quoad conopeum, vel semper albus esse potest vel coloris diei: aut ergo est albus, et mutatio non est in praecepto: aut est coloris diei, et illius mutationem decentia non suffert. Firma ergo lege remanente super colore antipendii mutando in Vesperis defunctorum die prima Novembris ob notissimam rationem, in aliis casibus nulla adest coloris mutandi necessitas. Afferri in contrarium possent duo Decreta, quorum alterum est in *Taggen.* **1615** (2864), ad 8 et 9, aliud in *Hispalen.* n, **2673** (4652) sed ad rem non faciunt, agunt enim de Expositione permanenti, non transeunte.

Quod attinet alterum, credimus omnino convenientem imo et praeceptivam coloris mutationem. Quia color paramentorum respondere debet, ex Rubricis Decretisque, actui qui persolvitur. Benedictio autem, nemine contradicente, ex iussu Rubricarum album colorem exigit. Insuper Decretum in *Toletana* n. **2562** (4503) id explicite exigit, sicut aliud in *Limana* n. **3175** (5401). Haec autem duo Decreta hoc probant et illud, quod in prima parte exposuimus. Quod autem de expositione diximus, eamdem vim habent, sive expositio fiat solemnis cum ostensorio, sive privata cum pyxide, eadem enim est ratio, uti facile perpendenti patebit.

IV. *Pro cod. loco.* Regulares in Missa, uti alias prius sustinuimus ex nostro sentiendi modo, postea diximus tamquam certum, iure addere possunt ad Orationem *A cunctis* nomen proprii Sancti Fundatoris, etsi nominare debeant Titulum Ecclesiae, aut ex consuetudine possint no-

minare patronum loci : adeo ut omnis cessare debeat dubitandi ratio. En textualia verba novissimae dispositionis, licet adhuc non vulgatae: « S. R. C. declarat Regulares (in Missa) in Oratione *A cunctis* posse ad litteram N. nominare proprium S. Fundatorem, dummodo Titularem (si nominari queat) non omittant; servato tamen ordine dignitatis in Rubricis praescripto (*Decr. 2 Dec. 1891*, n. **3758**). »

V. *Pro eod. loco.* Institutiones Liturgicae cl. Stella (*pag. 253*) quaerunt: An detur praeceptum festa Reliquiarum celebrandi, et sine ulla errandi formidine respondent: « Negative, sicuti ex praxi plurium Ecclesiarum constat, in quibus Reliquiae insignes Sanctorum asservantur, diebusque eorum festis exponuntur quidem publicae fidelium venerationi, quin tamen de iis liturgicum festum celebretur. Ceterum nulla huiusmodi praeceptum lege impositum est. »

VI. *Pro Marianopoli.* Notum facimus, nullum compositum esse aut approbatum a S. R. C. officium novum *boni Latronis*, neque diem pro eius festo pro Ecclesiis generaliter mutatum ; ergo res in loco sint ut sunt.

VII. *Pro Dioecesi Quitensi.* 1. *Ordo perpetuus*, non a Catalano, sed a Gavanto redactus est. Eiusdem *Ordinis perpetui* reformatio ultima facta est a Rev. P. Buchauer et penes Administrationem Ephemeridum venumdatur.

2. Altaria choralia eiusdem sunt iuris atque alia altaria Ecclesiae Cathedralis, ut super illis quivis Sacerdos facere Sacrum possit, vel private vel cum cantu : quae tamen Missae vetitae tantum sunt dum Horae canonicae persolvuntur.

3. Regulariter, diebus solemnioribus chorales bini et bini accedunt ad altare pro Vesperis et Missa conventuali, eodemque modo recedunt. Genuflexione in ingressu peracta, se invicem salutant, et alter hinc, alter inde in cho-

rum pergunt: in egressu, eodem modo se gerunt, mutua salutatione omissa. Quando, officio incepto, aliquis e Canonicis supervenit, sive cantetur officium sive recitetur, reliqui chorales salutant illum, a quo post orationem et reverentiam Cruci, salutantur. Si chorus ita post altare situm sit, ut ingrediens videri nequeat, a mutua salutatione omnes dispensati, ex rei natura, manent. Dum vel recitantur vel canuntur strophae hymnorum, ad quas chorales genuflectere debent, nemini ingredi chorum licet, sed finem strophae expectare fas est.

4. *Ductus* thuribuli comprehendit totum unius partialis incensationis actum: *ictus* exprimit tantum partem actus thurificationis. Nihilominus utrumque verbum saepe accipitur ad significandum totius partialis thurificationis actum.

5. Qui in aliena Ecclesia celebrant, conformare se debent in omnibus et per omnia officio illius, quamvis eamdem Missam iam alias legerint, aut post aliquot dies lecturi sint.

6. Iam alias sustinuimus, Seminarium vel de iure vel de facto censeri ad Communitatem religiosam pertinens, quae illud gubernat et dirigit, consequenter et illius Ecclesiam vel Oratorium publicum. Hinc Communitas ius habet celebrandi Missam iuxta Calendarium suum, cui se conformabunt, si qui sint, Sacerdotes coadiutores Communitatis.

7. Cum in choro canuntur Vesperae, Canonico antiphonam intonante, omnibus surgendum est, vel ex parte intonantis tantum, vel ex utraque parte, prouti fert consuetudo Ecclesiarum. Ratio principii, quod, Sacramento exposito nemini debetur reverentia, non comprobatur in casu.

8. Praeintonare non est legere, sed canere, uti canendum est intonanti; ergo, secundum Caeremoniale Episco-

porum, praeintonans iuxta notas musicas debet Canonico intonanti canere.

9. Intonant antiphonas Canonici iuxta ordinem dignitatis; sed si quis alteri cedat inferiori, magis in cantu perito, non credimus eum reprehensione dignum, quia ius servatur.

10. Officia in choro nunc leguntur nunc canuntur prouti fert consuetudo, quae statutis capitularibus necesse est innitatur.

11. In Processione Corporis Christi cantatur *Pange lingua*, cuius versiculi usque ad *Tantum ergo* exclusive repeti pluries possunt; et si longior sit via, addi potest *Lauda Sion*, vel cantici, vel psalmi: quae partim ex littera, partim ex spiritu Caeremonialis Episc. constant.

VIII. *Pro Curenna*. Occurrentibus simul feria 2ª Rogationum die 22 Maii, ut in proximo anno, atque in Ecclesia B. anniversario Consecrationis Episcopi, tres Missae indubie canendae: prima de Sancto post Tertiam, altera de anniversario post Sextam, tertia de Rogationibus post Nonam. In Missa de Anniversario dicitur Praefatio de tempore, seu paschalis.

IX. *Pro Carcasso*. 1. Preces praescriptae post Missam a Leone Pp. XIII, non debent omitti in Missa votiva SS. Cordis Iesu, etsi benedictio cum SS.mo impertienda sit. Prius dicantur praescriptae preces, postea functio peragatur relativa, quam sequetur Benedictio. Ratio privilegiorum huiusce Missae nil probat contra dictas preces; quia privilegiata est ut dici possit, non autem ut desinat esse privata, vel ut aequivaleat conventuali: adeo ut, nisi in cantu fiat, preces sint in praecepto. Missa autem privata, nisi conventualis sit, privata manet, sive de vivis sit sive de requie, etsi pro cantata dicatur, ergo semper dictas preces admittit.

2. Missa de requie, uti notum est, nullam dicit rela-

tionem cum festis, cum feriis, cum octavis; ergo nil habere potest aut debet de iis, quae aut festorum, aut feriarum aut octavarum sunt propria. Haec ratio quae e rei natura oritur, ut Rubricis confirmantibus non egeat.

X. *Pro Oppido Vicario Segobricensi.* In Oratione *A cunctis* in Missa, solus Titulus Ecclesiae de iure nominandus, et nominatur Patronus loci praecipuus, favente consuetudine (*Montis Pessulani*, n. **3823**). At si et Titulus et Patronus loci nominentur ambo, prorsus contra legem esset addere etiam nomen Patroni regni.

XI. *Pro Gallia.* 1. Stolam deferri a parochis dum Missae solemni assistunt in choro, ut a Canonicis distinguantur, favente consuetudine, non audemus improbare, collegium namque illi constituunt. Concionari cum stola est usus fere universalis, qui communiter, maxime vigente consuetudine, admittitur. Item: deferre stolam dum assistentia praestatur Neosacerdoti, a consecratione ad consummationem, usus est fere communis, et gravi rationi innititur, seu facilitati tangendi sacras species. Quod vero Episcopos spectat, deferentes stolam ab aula episcopali ad Cathedralem Ecclesiam et viceversa, quid nimis apparet et contra legem: consuetudinem eiusmodi, nisi competens auctoritas sit audita, vel audiatur, probandam non iudicamus.

2. Tam in Missa quam in Vesperis solemnibus exposito Sacramento, chorus more solito thurificatur: ei tamen, qui thus adhibet, cavendum est ne Sacramento terga vertat.

3. Romae et in tota, quantum scimus, Italia usus est, ut Sacramento thus in Benedictionis functione adhibeatur postquam in throno collocatum fuerit, ubi exponendum est. Sapiens ratio, quia super altari remanere non debet, nisi ex necessitate, cum locus illius sit thronus. Abstrahimus a casu, quo super altari remanere deberet ob balda-

chinum pensile, subter quod illud exponeretur. Sed absolute loquendo, usus Sacramenti thurificandi antequam exponatur in throno, per se improbari non potest cum lex explicita non extet. Secunda vice thurificatur Sacramentum post verba « Genitori Genitoque »; itaque ad alia « Veneremur cernui » profunda fit reverentia, et dein imponitur thus in thuribulo: adeo ut commode post intonationem « Genitori Genitoque » thurificatio fiat.

XII. *Pro Dioecesi Parmensi.* 1. Praescriptae Antiphonae tempore processionis in festo Purificationis, quae canenda sunt in benedictione Cinerum, Hymnus *Gloria, laus et honor* in processione Palmarum etc. etc. verbo omnes antiphonae, hymni, responsoria, tractus, quae in his aliisque functionibus concinenda praescribuntur, omitti nequeunt sine fractione legis, maxime in Ecclesiis Cathedralibus; et si organa pulsari non debeant, quia ex iure vetita, per integrum cantanda sunt, uti prostant in sacris Codicibus.

2. Si Prima cantetur, nil vetat quominus preces in ea legendae, uti et versus *Pretiosa*, elatiori voce dicantur.

XIII. *Pro Austria.* 1. *Decretum Ruthenen.* (*22 Maii 1896*) nominat explicite Cappellas Episcoporum, Seminariorum, Collegiorum, Piarum Communitatum, Hospitalium et Carcerum, et prorsus silet de Cappellis domorum Regularium, inter quos et Monachi recensiti intelliguntur. Ratio est, quia Regulares, generaliter loquendo, Ecclesiam habent publicam, et in Oratoriis internis, quae erigere pro eorum privilegiis facile queunt, vix principale aliquod censeri potest ad effectum memorati Decreti. Hinc in dictis Oratoriis semper Missa concordare potest cum officio Celebrantis. Ceterum, non dubitandum, Decretum et Regularibus uti et Monachis favere, si Ecclesia publica sint destituti; ad minus enim et ipsi pias Communitates constituunt.

2. In Dominicis *Gaudete* et *Laetare* indubie organa

pulsari possunt, etiam in Missa et Vesperis solemnibus. Sed de obligatione organa pulsandi asserere non audemus, ne quod in commodum concessum est, in gravamen vertamus.

3. Unum Nocturnum esse a Neosubdiaconis et Neodiaconis recitandum, non duos, ex verbis patet, quae dicit Episcopus Ordinans: « *Dicite nocturnum* ». Quod si Monachi in unaquaque feria duos nocturnos habent, non ideo ambos recitare debent. Constat ex responsione S. R. Cong. quae, si Episcopus ordinationem habeat die dominica, dicatque nihilominus « dicite Nocturnum talis diei, » declarat primum Nocturnum Dominicae recitandum esse (*11 Aug. 1860. Vid. Ephem. 1897, pag. 321 et Decr.* **4342** *ad 1, quod in Vol. 3 Coll. evulgabitur*). Ergo, a pari, unum Monachi Nocturnum, seu primum, feriae relativae dicent, et satis erit: quod quidem recitabunt iuxta Breviarium monasticum, quod ipsorum est proprium et non in Romano.

SOLUTIO QUAESTIONIS

pro mense Augusto 1899 propositae.

PROPOSITIO

Anniversaria defunctorum sive late sive stricte sumpta, affixa ne esse possunt feriis hebdomadarum ?

SOLUTIO

Ad rectum praebendum responsum, recens decretum ab *Ephemerid. Liturgic.* non semel allatum, pluriesque commentatum referre, atque exponere ante omnia iudicamus.

« Anniversaria seu Missas cum cantu pro defunctis, sive

fundata a testatoribus pro die obitus aut alia determinata die, sive privata ad petitionem viventium, dummodo pro die obitus, prohibentur tantum in duplicibus primae et secundae classis, in Dominicis et Festis de praecepto, infra octavas Nativitatis Domini, Epiphaniae, Paschae, Pentecostes, et SS. Corporis Christi, necnon feria IV Cinerum, in maiori Hebdomada, in Vigiliis Nativitatis et Pentecostes; sicuti et tempore Expositionis solemnis SS. Eucharistiae in relativis Ecclesiis ».

« Eadem anniversaria si in diem impeditam incidant, vel in proximam diem liberam transferri posse, vel in proximiori antecedenti die similiter libera anticipari ; dies autem liberi ii sunt, qui in superius recensitis non comprehenduntur. Quod de diebus anniversariis pro defunctis statuit, S. R. C. declarat extendendum esse quoque ad die 3, 7 et 30 ab obitu, sive quoad Missam de Requie cum cantu , sive quoad translationem si impediatur. Denique eadem S. R. C. declarat, diem anniversarium pro defunctis, nec non dies 3, 7, 30, tam a die obitus, quam a die depositionis computari posse. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Decr. d. d. 2. Dec. 1891, n. **3740** ».

Ephemerides prosequuntur : « Hinc ut annniversaria vere sint talia et notis fruantur iuribus , non amplius impraesentiarum requiritur ut sint fundata, sed sufficit ut sint privata, dummodo sint vere anniversaria a die obitus vel depositionis. Consequenter ex tribus conditionibus, quas videbatur pro anniversario exigere decretum generale Missalibus Romanis praemissum, nempe ut sit dies anniversaria ab obitu vel depositione, ut a testatoribus vel haeredibus fundetur, et ut quotannis fiat, prima satis est, et aliae duae non requiruntur amplius. Inferes: neque attendenda iam esse, quae auctores liturgici, esto probatissimi, hac super re exposuerunt hucusque, neque ipsum praefatum Missalis generale Decretum, si iidem auctores praedicto sensu illud explicaverunt *(Ex Dec. 2 Dec. 1891)* (1).

(1) Ephem. Litur. an. VIII. pag. 675.

Huiusce decreti dispositiones nobis sub duplici aspectu adspicere placet.

In primis *de vero anniversario* verbum fit. Quid est anniversarium, de quo hic verba fiunt ? Anniversarium *stricto sensu* dicitur illud, quod vera et certa die obitus vel depositionis occurrit et celebratur.

Ab ista definitione inferri potest : Anniversarium sive in die suo, ex testatoris dispositione, vel ex viventium petitione, sive in die proximiori ab istomet die, causa impedimenti liturgici superius indicati, celebrabitur : Missa semper de Anniversario legenda erit cum unica Oratione et Sequentia *Dies irae*, non solum in Missa cantata, sed, ritu permittente, in Missis etiam privatis (1), quia semper de vero anniversario peragitur. Tamen observandum est, si ex aliqua causa Rubricae extranea, aliquod anniversarium in die sua non celebretur , vel non transferatur ad diem a Rubrica designatum , tunc omnia indicata privilegia amittit; nam tunc non considerantur uti vera anniversaria, sed uti officia simplicia.

Testatori S. R. C. modo aliud privilegium confirmare voluit, nempe , ut fundare possit legatum Missam *de requie* canendi in *aliqua die ab ipso determinata* , gaudente iisdem privilegiis de die proprio anniversario , sine ullo discrimine. *Ephemerides Liturgicae* nihilominus sapienter opinantur quod in Missis tam cantatis, quam privatis, si ritus eas permittat, non est legenda Oratio — *Deus indulgentiarum* — propria anniversarii veri, sed alia aptior, puta *Inclina, quaesumus* etc. vel alia ex diversis. Constat satis ex Decreto in *Cadurcen.* n. **3049** (5241) ad 3. Nam anniversaria fundata pro die alia ab obitu determinata gaudent omnibus privilegiis ac vera Anniversaria ab obitu, Oratio nihilominus in iis dicenda, est alia ab anniversarii propria , quia anniversaria *late sumpta* vere anniversaria non sunt (2).

(1) Rub. Miss. Rom. Tit. V. N. 5.

(2) An. cur. pag. 461.

Tam verum anniversarium, quam alterum, de quo sermonem nunc fecimus, omni claritudine apparet affigi non posse feriis hebdomadarum; quia primum affigendum est *diei obitus vel depositionis:* secundo vero (inquit Decretum) *aut alia determinata die ;* non autem *alia determinata feria.* Ergo manifestum est praeceptum legislatoris, nempe ut alterutrum in determinata die alicuius mensis affigatur, numquam vero ad quampiam feriam mobilem.

Praeter enunciata duo anniversaria, alia adsunt quae *late sumpta* appellantur : ista sunt illa , quae a religiosis Communitatibus, a Canonicorum Collegiis, a Confratribus, aut ab aliis quibuscumque piis sodalitatibus pro Confratribus defunctis semel in anno fieri solent; nec non illa, quae pro fidelium pietate infra Octavam Omnium Fidelium Defunctorum locum habent. Haec autem permittuntur ex novo iure in omnibus duplicibus minoribus, diebus tamen exceptis, in quibus neque anniversaria *stricte sumpta* permissa sunt (1).

Insuper ista anniversaria privilegio translationis fruuntur: En quomodo *Ephemerides Liturgicae* loquuntur super his: « Anniversaria pro defunctis *late sumpta*, si liturgice impedita, arbitramur in primam diem transferri posse. Si enim anniversaria *stricte sumpta* ex privilegio transferuntur, a fortiori dicendum est, idem privilegium favere iis, quae proprie anniversaria non sunt. Magis est enim transferre diem obitus ad diem non obitus, quam diem in quo mors non accidit, in aliam eiusdem conditionis: ut privilegium illis favens, et istis maiori cum iure favere debeat. Arroges hic non agi de re odiosa, sed de re favorabili in gratiam animarum, quae in expiatoriis flammis detinentur. Eapropter arbitramur privilegium favens anniversariis proprie dictis, extendi posse ad alia, quae late sumpta, seu impropria sunt (2) ».

---

(1) Ephemerides Liturgicae, an. XII. pag. 220.

(2) An. XII, pag. 520.

Missa huiusmodi anniversarii, si quidem in cantu, ritui duplici respondet, et unam orationem habet, quae erit conveniens, nempe vel *Deus veniae largitor*, vel *Fidelium Deus*: Sequentiam tamen habebit, quippe quae in Missis cantatis numquam omittitur (1). Ratio autem ex qua non est dicenda Oratio *Deus indulgentiarum* est, quia non sunt vera anniversaria.

Haec anniversaria, ut privilegiis indicatis frui possint, affigenda necessario sunt diei, vel ad aliquam feriam extendi possunt?

Nos iudicamus celebrari posse in die fixa vel mobili; ast, ut privilegiis huiusmodi anniversariis concessis, fruantur, nobis videtur ut Capitulum, Congregatio, Sodalitas etc. necessario semel pro sempre statuant diem fixum, vel mobilem: aliter vocari nequeunt anniversaria *late sumpta*: sed officia simplicia nullo fruentia privilegio.

Inferimus: Anniversarium *stricto sensu* acceptum sive ex testatoris dispositione, vel viventium petitione, in proprio die obitus vel depositionis celebretur: vel in alio die statuto a testatore immediate, vel mediate per haeredes, affixa debent esse ad diem, nunquam vero ad feriam: ratione a nobis allatae satis probant, proindeque aliis argumentis non indigent.

Quoad vero anniversaria *late sumpta* diserte praefulget quod ista tam ad diem aliquam certam, quam ad feriam alicuius hebdomadae affigi possunt; legislator namque in tradendo praedicto favore nullam praebuit distinctionem circa diem fixum vel mobilem: ergo ubi legislator non distinguit (prouti evenit in prima huiusce quaestionis parte, in qua tota claritate locutus est), nec etiam nos distinguere debemus. Clarissime apparet quod libertatem plenam cuicumque Congregationi etc. reliquit, nempe diem vel feriam alicuius hebdomadae eligendi, prout sibi vel populo fideli utiliorem putaret.

NIVARDUS BOSSI *Parochus,*
ex Academiae Liturg. Rom.

(1) Ephemerides Lit. an. XII, pag. 521.

QUAESTIO SOLVENDA

PRO MENSE OCTOBRI 1899.

In Absolutione pro Sacerdote defuncto, cuius cadaver non est physice praesens, quo loco sistere debet Crucifer cum acolythis?

DE OFFICIIS SIMPLIFICATIS

DISSERTATIUNCULA

1. Quidquid sit de antiquitate, quam silemus, vocis « simplex », certum exploratumque est, per officium *simplex* illud esse intelligendum, quod tribus lectionibus constat. In quo a duplici et semiduplici differt, quae constant novem lectionibus. A simplici derivat *simplificatum*, hoc est redactum ad instar simplicis. Quid sit officium simplex, verbis Rubricae non dicunt, sed re satis clare praedicant quomodo illud sit agendum. A fortiori tacent quid sit simplificatum, cum nihilominus quomodo et istud pariter agendum sit perspicue doceant.

2. Officium simplex est infimi ritus, eo enim alius depressior ritus non habetur, ut ipsamet Rubrica dicat: « Officium quotidie fit, aut duplex, aut semiduplex, aut *simplex* ». Officium ergo simplificatum a fortiori ritus infimi esse debet, cum ab illo derivet, ut applicari possit: « Derivata patris naturam verba sequuntur ». Quinimo, si severius loquamur, officium simplificatum, non est officium, sed potius officii supplementum. Cum videlicet

officium aliquod, sit duplex, sit semiduplex, sit simplex, ob aliquod relativum impedimentum celebrari nequit, illi suppletur per simplificationem. Quodvis officium, cuiuscumque ritus et classis, eiusmodi simplificationis est capax, quia quodvis officium, quicumque sit illius ritus, quaecumque classis, potest impediri. Eoque in casu, nisi transferatur, aut penitus omittatur, ad instar simplicis redigendum est. Haec itaque simplificatio supplet officio quod fieri nequit, statque pro illo; ergo non est proprie officium, sed eius supplementum. Hinc patet officium simplificatum, seu supplementum huiusmodi inferioris esse conditionis quam simplex.

3. In quo autem dictum consistat supplementum, Rubricae, non verbis, sed re apertissime declarant: « Festa duplicia minora... (*idem dicas de semiduplicibus, ac sub aliquo limite de simplicibus*) si.... impediantur non transferuntur, sed ipso die quo cadunt de eis fit in utrisque Vesperis et Laudibus commemoratio, et legitur nona lectio historica ad Matutinum (*Tit. X, n. 1: conf. n. 5, et 8*) ». Eiusmodi ergo supplementum, seu officii simplificatio nil aliud est, nisi trina commemoratio cum lectione historica, si haberi possit. Porro officium simplex psalmos possidet, responsoria, lectiones plures: verbo, est officium integrum etiam cum Vesperis; ergo officium simplificatum, si ita appellare velis, et officium simplex toto caelo differunt, cum illud trina tantum commemoratione atque una lectione constet. Iam itaque iure merito concludere licet, unum officium confundi cum altero non posse: aliis verbis, simplex et simplificatum duas esse res plane diversas, quas proinde diversis quoque iuribus gaudere fas est.

4. Quaenam haec iura sunt? Duo potissimum insunt officio simplici et alii cuicumque Officio: occursus et concursus; quae quidem iura inferioris sunt conditionis ac iura duplicium atque semiduplicium: iura sunt tamen,

Officium simplex occurrere potest cum duplici aut semiduplici, et indubie eis cedit; sed occurrere quoque potest cum aliis simplicibus, iuxta varios ordines, quos astruit cl. Piacenza (*Expos. noviss. Rubr. cl. Piacenza, Tabel. in fin.*), et nunc cedit, nunc praevalet. Hoc autem praedicare de simplificatis liturgicum esset absurdum, quod nemo admittere vellet. Simplex concurrit, licet in solis primis Vesperis (*Rubr. Gen. Tit. XI, n. 8*), et nunc similiter cedit Vesperas integras, solamque habet commemorationem, quam aliquando amittit, et nunc habet Vesperas a Capitulo. Quod et comprobari ius nequit in simplificato, ut neminem latet.

5. Quaenam vero sunt iura simplificati? Diximus iam, sed iterare iuvat. Unica sua iura reducuntur ad commemorationem in primis et secundis Vesperis, ad nonam lectionem in Matutino, denique ad aliam commemorationem in Laudibus; si tamen simplificatum vel duplex fuerit vel semiduplex. Haec autem, intelligas, nisi vel in toto vel in parte impediantur. Patet ergo, iura simplicis et iura simplificati satis esse diversa, satisque illa potiora esse quam ista. Nihilominus in hoc conveniunt ambo, quod tam simplex, quam simplificatum commemorationem habeant ad primas Vesperas et ad Laudes.

6. Inquiri nunc potest: Commemoratio simplicis et com. simplificati, eiusdem ne sunt conditionis? Respondemus negative: quia com. simplicis, utique in primis Vesperis quibus tantum gaudet, stat pro ipsis Vesperis, ad quas ius, secluso impedimento, possidet. Commemoratio, ex adverso, simplificati pro Vesperis stare nequit, ad quas nullum ius possidet. Consequenter com. simplicis supplet ius Vesperarum, com. simplificati nullum ius supplet, quia Vesperas simplex factus habere non potest. Sit venia paritati: Caius ius habet ad integrum prandium in mensa; sed, impeditus, portionem aliquam tantummodo recipit.

Caius dictae mensae assidendi nullum ius possidet, sed tamquam pauperi, ex caritate, vel etiam ex iustitia, eamdem quam Caius portionem recipit. Quanta conditionis disparitas! Similiter in casu: simplex et simplificatum in eadem apparenter conditione versantur; sed longe melior est ius simplicis possidentis, quamvis per accidens eodem modo tractetur ac simplificatum, nullum ius possidens.

7. Hinc palam sequitur, duabus extantibus commemorationibus agendis, quarum altera pertinet ad officium simplex, a fortiori ad semiduplex aut duplex, altera ad simplificatum cuiuscumque ritus fuerit, illam debere praecedentiam habere, utpote potioris iuris, super ista inferioris iuris: quod et Rubricae novissime emendatae praedicant. Quamvis enim utrumque officium in commemoratione consistat, prima com., quae est simplicis, pertinet ad officium quod agitur, secunda ad nullum pertinet officium. Porro primo, iuxta Rubricas, commemoratur officium, quod agitur, deinde fiunt aliae commemorationes, quae ab eodem officio sunt extraneae.

8. Obiicies vero: Compertum est simplificata intelligi debere de quibus, non recitentur officium aut Vesperae, sed habetur aliqua tantum commemoratio. Hinc in occurrentia, cum de uno solo fiat totum officium, cetera omnia dicuntur simplificata; sed in concurrentia, cum aliquando conflentur Vesperae ex utroque concurrente, scilicet ex praecedenti usque ad Capitulum et a Capitulo de sequenti, aliquando ex uno integraliter constituantur, tunc neutrum in primo casu reputari nequit simplificatum, cum de utroque partialiter recitantur Vesperae, dum alterum in secundo casu pertinet ad simplificata, cum de illo fit tantum aliqua commemoratio. Nonne hinc sequitur, commemorationem ad officium pertinentem, quando praeter eam nil aliud in Vesperis possidet, et commemorationem extra-

neam ipsi officio, paris esse iuris, quia utraque est de officio simplificato?

Respondemus negative. Animadvertas enim, depressionem ritus sive duplicis, sive semiduplicis, sive simplicis, quae incipit in concurrentia primarum Vesperarum, fundari certe in occurrentia in eaque desinere, si de simplici agatur, vel in concurrentia secundarum Vesperarum, si de duplici aut semiduplici agatur. Verum quod de occurrentia praedicatur, non debet praedicari de concurrentia; cum Rubricae de illa et de ista diverso modo loquantur. Sane in Tit. IX n. 7 agitur de duplicibus et semiduplicibus *ad modum simplicis* reducendis, hoc est de illis novem lectionum officiis quae simplificantur; et haec simplificatio fit iuxta eamdem Rubricam, per trinam commemorationem in utriusque Vesperis et Laudibus. Iam nunc necessarius huiusce simplificationis effectus est, ut ius concurrendi amittant, et nullo in casu Vesperas vel in toto vel in parte habere valeant, sed solam commemorationem. In titulo vero XI agitur de officiis duplicibus et semiduplicibus, non simplificandis, sed qualia sunt in se, seu in proprio ritu; et de iis normae assignantur, quibus eorum Vesperae sunt ordinandae. Dictae autem normae sunt, ut, proprio retento ritu, nunc integras habeant Vesperas, nunc dimidiatas, nunc solam commemorationem, nunc etiam nihil. Nescimus ergo, quo iure simplificata appellentur officia duplicia et semiduplicia, quando sola in Vesperis commemoratione fruantur; quia ritus qui duplex vel semiduplex fuit in occurrentia, idem remanet in concurrentia: sicut etiam ritus simplificatus, hoc est depressus in occurrentia, etiam in concurrentia remanet.

10. Nunc autem ex hac depressione ritus derivat amissio iuris, sicut ad Matutinum et Laudes, ita ad Vesperas, vel primas vel utrasque. Cum autem eiusmodi ritus depressio non habetur, neque comprobari per consequens,

potest dicti iuris amissio. Porro depressio ritus habetur in simplificato, proindeque et iuris amissio ad totum officium, pro quo stat illius supplementum, seu bina vel trina commemoratio. Haec autem amissio iuris, utpote a depressione ritus derivans in simplificato, est veluti radicalis, quia afficit totum officium, quo privatur, ipsumque ius ad illud. Hinc toties relata Rubrica : « Cum festum simplex (*idem dicas de semiduplici aut duplici simplificatis*) in sequenti die non habeat officium... (quia impeditum), nec etiam convenit illud habere primas Vesperas (*Tit. XI, n. 10*) ». Hoc autem de simplici, de semiduplici et de duplici, quorum agitur officium, nullo pacto comprobari potest ; quia nulla eis inest ritus depressio, nulla consequenter iuris amissio, seu ad Matutinum et Laudes seu ad Vesperas. Has quidem potest non habere, sed *per accidens*, ratione scilicet potioris ritus alterius concurrentis, sed non *per se*, uti accidit in simplificatis. In simplici proinde, in semiduplici et duplici non habentibus Vesperas, ius manet ad illas, quamvis eius exercitium impediatur ritu potiori alterius concurrentis festi ; sed in simplificato, cuiuscumque sit ritus, nullum ius inest, quod radicitus, ut ita dicamus, saltem pro ea vice, et penitus amisit. Iam nunc commemoratio supplet amissioni iuris ad Vesperas in simplificato, sed in simplici, semiduplici et duplici supplet tantum amissionem Vesperarum, haud vero ius ad illas.

11. Sequitur, minus recte dici, quodvis officium habens solam commemorationem ad Vesperas esse simplificatum, sicuti simplificata dicuntur ea, quae ob occurrentiam potioris festi celebrari nequeunt cum integro officio, et fruuntur commemoratione ad Laudes : hoc verum est, sed non illud, quidquid appareat in facto. Etenim festa simplicia ad primas, semiduplicia et duplicia ius habent ad utrasque Vesperas : simplificata , cuiuscumque ritus antea

fuerint, nullo iure ad quascumque Vesperas fruuntur. Illa praefatum ius habent, quia de iis factum est vel agendum officium : ista nullum ius possident, quia de his nullum actum est officium vel agendum. Commemoratio proinde, aut Vesperis sufficitur, quae esse poterant et debebant, critque commemoratio simplicis, semiduplicis vel duplicis : aut Vesperis sufficitur, quae esse nec poterant nec debebant, critque commemoratio simplificati. Non ergo omnia officia eo ipso simplificata dicenda sunt, quo commemoratione tantum in Vesperis gaudent. Vel certe, si ita appellare velis, non insistimus : attamen concedere fas est, ea longe in alia, quoad iura, conditione versari ac simplificata, quae uti depressioris ritus, ad solam commemorationem habere ius possunt.

12. Dicit Rubrica : « De festis duplicibus et semiduplicibus, quoties reduci debent ad modum simplicis, fit com. ad instar diei octavae et Dominicae in utrisque Vesperis et Laudibus (*Tit. IX, n. 7*) ». Sed ex ea non sequitur, duplicia et semiduplicia simplificata proprium servare ritum, quod profecto contradictionem saperet; sequitur immo oppositum, id est, duplicia simplificata tractanda esse sicuti tractanda esset dies octava utique simplificata, et semiduplicia pariter simplificata sicut tractanda esset simplificata Dominica : hoc est, trina de iis simplificatis com. facienda, nisi in toto vel in parte impediatur. Hoc autem ulterius confirmat quod superius diximus, videlicet officia simplificata inferioris esse conditionis quam officia duplicia, semiduplicia, atque etiam simplicia. Namque haec officium habent integrum, dum simplificata nonnisi trinam commemorationem, vel tantum binam, uti simplicia, habent.

13. A veritate proinde alienum credimus illud assertum, ni cuius quando totae Vesperae de uno ex concurrentibus sunt, alterum concurrens commemorari debet

iuxta ritum et dignitatem, qua pollet relate ad omnes alias commemorationes agendas, quamvis hae ad simplificata pertineant, nullo ad occurrentiam respectu habitu. Id enim significaret, simplificata non esse uti talia in concurrentia consideranda, sed uti semiduplicia, duplicia minora, vel etiam maiora, qualia nempe erant in occurrentia antequam ad ritum simplicem reducerentur, quod minus est rectum. Simplificata in occurrentia, non sunt amplius, etiam in concurrentia, uti ante simplificationem, sed talia, qualia per simplificationem facta sunt; ergo inferiora sunt duplicibus, semiduplicibus, atque etiam simplicibus, in concurrentia, quia in occurrentia eorum ritus depressus fuit, et iura sua amisit, inter quae illud potissimum concurrendi.

14. At falsum est, obiicies, simplificata iure concurrendi carere, seu iure ad Vesperas (aliter ne minima quidem de eis fieri posset commemoratio); sed Vesperas non habent, quia non convenit illa praevalere in concurrentia super officio, cui cedere ob privilegium dumtaxat in occurrentia debuerunt. Reponimus 1. Curnam officium, quod ius ad Vesperas amisit, neque commemorationem habere posset, et quidem ratione ipsius officii simplificati? Id Rubricae exigunt, et commemoratio eidem officio, quod non habent, sufficitur; quinimo ideo sola commemoratio sufficitur, quia de iis fieri nequit officium: hoc patet omnibus. Reponimus 2. Quaestiones verborum instituere nolumus; sed quaevis sit verbi *convenit* vis, certum est officium simplificatum Vesperas habere non posse. Vera quidem ratio, quia praevalere scilicet simplificata nequeunt in concurrentia officio, cui cesserunt in occurrentia, esto ex privilegio. At ratio eiusmodi aliam includit, hoc est: cum festum cedit alii festo in occurrentia et transferri nequit, eo ipso manet simplificatum; et uti tale, cum non habeat officium, nec Vesperas, quae inter partes officii po-

tiores sunt, habere potest. Hoc autem, ni fallimur, idem est ac dicere, ius ad Vesperas, ob depressionem ritus sui, festum simplificatum non possidere, sed ad solam commemorationem iuxta Rubricas.

15. Consectaria aliqua opponuntur, quae inconvenientia videri possunt, sed talia esse non credimus. Ex. gr. Supponitur concursus, ut in anno currenti 1899, inter S. Margaritam (semid.), et S. Barnabam (dup. mai.) qui accidit die 10 Iunii, in qua commemoranda quoque erat Dominica III. post Pentecosten. Dicitur autem: post Vesperas S. Barnabae, si S. Margarita primo commemoretur, iam habes semiduplex Sanctorum quod praevalet semiduplici dominicali, et absonum est. Qua enim de ratione talis praelatio? — Breviter reponimus: ratione concursus, qui est in S. Margarita, quae officium habuit, et non est in Dominica, quae concurrere nequit. Ratione ritus, qui est semiduplex in S. Margarita, et simplex in Dominica, utpote ad simplicem reducta. — Item, occurrentibus, die 11 Dec., Dom. III. Adventus, S. Damaso et die infra octavam Imm. Conceptionis semid., cum alicubi in crastino faciendum sit de infra hanc octavam, quomodo ordinabis Vesperas? Prima com. nonne erit de infra octavam, de qua agendum est in crastino? Sed ecce eversum absolute Decretum, iubens primaria festa anteponi secundariis in occursu et concursu. — At reponimus: Si de infra octavam agendum, id est ex privilegio; quia de iure agenda prima est com. de S. Damaso, utpote primario. Est ergo privilegium, quod Decretum evertit, quia privat a lege: re autem sic se habente, quid ad nos? Haec profecto, iterare iuvet, videri quidem possunt, sed inconvenientia non sunt, uti facile consideranti patebit.

16. Sed urgebis. Dominica nequit concurrere cum die sequenti infra octavam, quae non habet primas Vesperas, quia illius officium incipit ad Matutinum.—Reponimus, hoc

esse falsum. 1.° Quia Rubricae docent, dies infra octavam concurrere posse tam cum praecedenti, quam cum sequenti (*Tit. XI, n. 3, 4, 5, 6*). 2.° Ex eo quod de sequenti, uti et de praecedenti, sola quandoque commemoratio fiat, aut etiam nihil, falso concluditur illud non possidere Vesperas, cum easdem possidere possit, sicut possident dies infra octavam, et nihilominus solam habere commemoratione vel nihil, ratione ritus alterius festi concurrentis: quod de simplificatis comprobari absurdum est. 3. Diem septimam infra octavam ad Nonam cessare, aequo iure potest sustineri; quia cum sit ultima infra octavam dies, praecedit immediate diem octavam, de qua uti duplici agendum prae illa semiduplici. Cumque dies omnes octavae pro una festivitate computentur, merito teneri potest, diei septimae Rubricas non dedisse secundas Vesperas, utpote inutiles; at idem praedicare de aliis infra octavam diebus est contra Rubricas, seu emendatas seu antiquas.

17. Hic sistimus, ne toedio afficiamus lectores; et principia interim breviori calamo resumimus, quibus inhaerere oportet, saltem impraesenti, reformatis Rubricis. *a*) Simplificata habent pro officio commemorationes ex praecepto Rubricarum; hinc vi concurrendi privantur, qua tamen pollent duplicia, semiduplicia, et simplicia. *b*) Proinde simplificatio deprimit ritum, qui nec duplex est, nec semiduplex, nec simplex, sed est aliquid relative minus. *c*) Officia concurrentia dici recte nequeunt simplificata quoad ritum, sed uti sunt remanent, etsi aliquando Vesperas non habeant, imo neque commemorationem. *d*) Commemorationes officiorum concurrentium nobilioris sunt gradus, quam aliae officiorum non concurrentium, ideoque semper his praevalent. *e*) Illae sunt intra ordinem officii, quod recolitur, istae utpote ad simplificata pertinentes, extra ordinem sunt eiusdem officii. *f*) Haec sunt princi-

pia, queis, Rubricis rectoque sensui liturgico respondentibus, Calendariorum redactores inniti debent: reliqua, quae his adversantur, inservire discussioni poterunt, sed haberi pro normis nequeunt.

SUPER CALENDARIO

STUDIUM

(Contin. Vid. n. 7 pag. 472)

Alter fructus, quem ex dominicarum firmitate percipere facile est, respicit festa mobilia. Nam nullius negotii erit, ea posita stabilitate, et invenire Pascham, et tabulam plane simplicem pro ea adinvenienda conficere. Et sane : ad inveniendam Pascham, secundum communem nunc existentem ordinem, duo requiruntur : epacta scilicet et littera dominicalis : quibus obtentis, pergitur ad Calendarium perpetuum, quod Breviariis praeponitur, vel illi quod anno praeterito posuimus in Ephemeridibus *(1898, pag. 283)*, in quo post nonas Martii quaeritur ubi sit nova luna seu epacta, et inde ubi sit littera dominicalis, incipiendo ab illa, quae epactae inventae respondet. Hac inventa descenditur inferius, et secunda ac tertia alia, sed eadem, littera sumitur; et dies quae prostremae litterae respondet erit Dominica Resurrectionis.

Iam vero secundum ordinem nostrum, ad inveniendam Pascham unum tantum requiritur, nempe epacta: qua obtenta, pergitur simili modo ad Calendarium perpetuum, et post nonas Martii requiritur ubi sit illa epacta seu novilunium, atque ab eo die inclusive regulariter numerantur, deorsum versus, dies

quatuordecim, et ubi cadet dies 14, ibi occurret luna 14 et in proxima sequenti Dominica, quae in eodem Calendario significatur semper a littera A., erit Pascha.

Et hoc patet ; nam, fixis dominicis in determinatis diebus, ad inveniendam Pascham necessarium nobis non erit amplius inquirere litteram dominicalem, haec enim est semper una, scilicet A. Cyclus sane 7 litterarum dominicarum ideo efformatus est, ut dominicarum variationes quotannis indicet, desinentibus ergo mutationibus, et Cyclus desinat necesse est.

Sed et inventio epactae mirum in modum evadet facilis; quia necesse ultra non erit distinguere inter epactam 25 charactere arabico inscriptam vel nigro, et inter epactam XXV scriptam charactere romano vel rubro. Nam, fixis dominicis, alterutra ex praefatis litteris ad eamdem Pascham habendam indifferenter nos ducet, ut videre est in Calendario Gregoriano. E contra in systemate alio caute procedendum cum recurrit epacta vicesimaquinta, examinandum nempe, num latina vel arabica illa sit.

Namque, una pro altera accepta, perfacilis errori via patebit ad falsam pro vera Pascha invenienda. Sic ex. gr., occurrente littera dominicali c, si accipitur pro epacta 25 signo arabico vel nigro, Pascha incidit in diem 18 Aprilis; si vero sumitur altera epacta numero romano vel rubro inscripta, tunc incideret in diem 25 eiusdem mensis : quanta sit disparitas nemo non videt !...

Hinc tabulam conficere possumus perennem omnium Paschatum aliorumque festorum mobilium, quae ab ipsa pendent, adeo brevem, simplicem atque perspicuam, quae ab omnibus facile etiam memoriae mandari possit.

Tabula Paschalis

CYCLUS EPACTARUM.	PASCHA	Septuag.	Sexages.	Quinquag.	Cinerum dies	Dom. I Quadrag.	Dom. Passionis	Dom. Palmar.	Dom. in Albis	Dom. V post Pasc.	F. II. III. IV. Rogat.	Ascensio D.	Pentecostes	Ss. Trinitas	Corpus Domin.
XXIII. XXII. XXI. XX. XIX.	26 Mar.	29 Ian.	29 Ian.	5 Feb.	8 Feb.	12 Feb.	12 Mar.	19 Mar.	2 Apr.	30 Apr.	1. 2. 3 Mai	4 Mai	14 Mai	21 Mai	25 Mai
XVIII. XVII. XVI. XV. XIV. XIII. XII.	2 Apr.	22 Ian.	5 Feb.	12 Feb.	15 Feb.	19 Feb.	19 Mar.	26 Mar.	9 Apr.	7 Mai.	8. 9. 10 Mai	11 Mai	21 Mai	28 Mai	1 Iun.
XI. X. IX. VIII. VII. VI. V.	9 Apr.	5 Feb.	12 Feb.	19 Feb.	22 Feb.	26 Feb.	26 Mar.	2 Apr.	16 Apr.	14 Mai.	15, 16, 17 Mai	18 Mai	28 Mai	4 Iun.	8 Iun.
IV. III. II. I. *. XXIX. XXVIII.	16 Apr.	12 Feb.	19 Feb.	26 Feb.	1 Mar.	5 Mar.	2 Apr.	9 Apr.	23 Apr.	21 Mai.	22, 23, 24 Mai	25 Mai	4 Iun.	11 Iun.	15 Iun.
XXVII. 25-XXVI. XXV. XXIV.	23 Apr.	19 Feb.	26 Feb.	5 Mar.	8 Mar.	12 Mar.	9 Apr.	16 Apr.	30 Apr.	28 Mai.	29, 30, 31 Mai	1 Iun.	11 Iun.	18 Iun.	22 Iun.

Huiusce tabulae sequens erit usus: Ex epactis, quae sunt in latere sinistro lectoris, sume illam anni cuius Pascha requiritur, (quae vero facile obtineri potest in nostro cyclo paschali, exhibito n. 5 mensis Maii 1898), et super eamdem lineam ad dexteram invenies etiam Pascham ipsiusmet anni, ac cetera omnia festa mobilia. Haec vero, quam hic ponimus, tabula potest poni loco alterius tabulae paschalis, quae in initio breviarii extat sub nomine *tabula Paschalis nova reformata*, et quam nos claritatis utilitatisque gratia heic quoque referimus.

(*Vide pag. sequentem*)

TABULA PASCHALIS NOVA REFORMATA

Litterae Dominicales	Cyclus Epactarum.	Septuagesima.	Dies Cinerum.	Pascha.	Ascensio	Pentecostes.	Corpus Christi.
D	23.	18 Ian.	4 Feb.	22 Mar.	30 Apr.	10 Maii	21 Maii
	22. 21. 20. 19. 18. 17. 16.	25 Ian.	11 Feb.	29 Mar.	7 Maii	17 Maii	28 Maii
	15. 14. 13. 12. 11. 10. 9.	1 Feb.	18 Feb.	5 Apr.	14 Maii	24 Maii	4 Iunii
	8. 7. 6. 5. 4. 3. 2.	8 Feb.	25 Feb.	12 Apr.	21 Maii	31 Maii	11 Iunii
	1.*.29.28.27.26.**25.**25.24	15 Feb.	4 Mar.	19 Apr.	28 Maii	7 Iunii	18 Iunii
E	**2**3. 22.	19 Ian.	5 Feb.	23 Mar.	1 Maii	11 Maii	22 Maii
	21. 20. 19. 18. 17. 16. 15.	26 Ian.	12 Feb.	30 Mar.	8 Maii	18 Maii	29 Maii
	14. 13. 12. 11. 10. 9. 8.	2 Feb.	19 Feb.	6 Apr.	15 Maii	25 Maii	5 Iunii
	7. 6. 5. 4. 3. 2. 1.	9 Feb.	26 Feb.	13 Apr.	22 Maii	1 Iunii	12 Iunii
	*. 29. 28. 27. 26. **25.** 25. 24.	16 Feb.	5 Mar.	20 Apr.	29 Maii	8 Iunii	19 Iunii
F	23. 22. 21.	20 Ian.	6 Feb.	24 Mar.	2 Maii	12 Maii	23 Maii
	20. 19. 18. 17. 16. 15. 14.	27 Ian.	13 Feb.	31 Mar.	9 Maii	19 Maii	30 Maii
	13. 12. 11. 10. 9. 8. 7.	3 Feb.	20 Feb.	7 Apr.	16 Maii	26 Maii	6 Iunii
	6. 5. 4. 3. 2. 1. *.	10 Feb.	27 Feb.	14 Apr.	23 Maii	2 Iunii	13 Iunii
	29. 28. 27. 26. **25.** 25. 24.	17 Feb.	6 Mar.	21 Apr.	30 Maii	9 Iunii	20 Iunii

G	23. 22. 21. 20.	21 Ian.	7 Feb.	25 Mar.	3 Maii	13 Maii	24 Maii
	19. 18. 17. 16. 15. 14. 13.	28 Ian.	14 Feb.	1 Apr.	10 Maii	20 Maii	31 Maii
	12. 11. 10. 9. 8. 7. 6.	4 Feb.	21 Feb.	8 Apr.	17 Maii	27 Maii	7 Iunii
	5. 4. 3. 2. 1. *. 29.	11 Feb.	28 Feb.	15 Apr.	24 Maii	3 Iunii	14 Iunii
	28. 27. 26. **25.** 25. 24.	18 Feb.	7 Mar.	22 Apr.	31 Maii	10 Iunii	21 Iunii
A	23. 22. 21. 20. 19.	22 Ian.	8 Feb.	26 Mar.	4 Maii	14 Maii	25 Maii
	18. 17. 16. 15. 14. 13. 12.	29 Ian.	15 Feb.	2 Apr.	11 Maii	21 Maii	1 Iunii
	11. 10. 9. 8. 7. 6. 5.	5 Feb.	22 Feb.	9 Apr.	18 Maii	28 Maii	8 Iunii
	4. 3. 2. 1. * 29. 28.	12 Feb.	1 Mar.	16 Apr.	25 Maii	4 Iunii	15 Iunii
	27. 26. **25.** 25. 24.	19 Feb.	8 Mar.	23 Apr.	1 Iunii	11 Iunii	22 Iunii
B	23. 22. 21. 20. 19. 18.	23 Ian.	9 Feb.	27 Mar.	5 Maii	15 Maii	26 Maii
	17. 16. 15. 14. 13. 12. 11.	30 Ian.	16 Feb.	3 Apr.	12 Maii	22 Maii	2 Iunii
	10. 9. 8. 7. 6. 5. 4.	6 Feb.	23 Feb.	10 Apr.	19 Maii	29 Mali	9 Iunii
	3. 2. 1. *. 29. 28. 27.	13 Feb.	2 Mar.	17 Apr.	26 Maii	5 Iunii	16 Iunii
	26. **25.** 25. 24.	20 Feb.	9 Mar.	24 Apr.	2 Iunii	12 Iunii	23 Iunii
C	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17.	24 Ian.	10 Feb.	28 Mar.	6 Maii	16 Maii	27 Maii
	16. 15. 14. 13. 12. 11. 10.	31 Ian.	17 Feb.	4 Apr.	13 Maii	23 Maii	3 Iunii
	9. 8. 7. 6. 5. 4. 3.	7 Feb.	24 Feb.	11 Apr.	20 Maii	30 Maii	10 Iunii
	2. 1. *. 29. 28. 27. 26. **25.**	14 Feb.	3 Mar.	18 Apr.	27 Maii	6 Iunii	17 Iunii
	25. 24.	21 Feb.	10 Mar.	25 Apr.	3 Iunii	13 Iunii	24 Iunii

Usus autem huiusce tabulae est sequens : inventa epacta et littera dominicali anni propositi, eadem littera dominicalis sumatur ex septem litteris quae sunt in latere sinistro lectoris, et eadem epacta sumatur in ea partitione epactarum, quae litterae dominicali inventae respondet, et in linea eiusdam epactae festa mobilia anni statuti propriis diebus descripta continentur.

Nunc vero comparantes hanc tabulam paschalem cum nova reformata, quam supra retulimus, ictu oculi discrimen inter utramque inspicitur, et quanto altera prae altera sit simplex et regularis. Sane: *a*) in tabula paschali nova reformata dies 35 recensentur, in quibus Pascha, una cum festis ab ipsa pendentibus, quolibet anno discurrens, evenire potest; in nostra vero dies 5 tantum recensentur. *b*) In illa, Pascha infima accidit semper die 22 Martii et altior die 25 Aprilis; in nostra autem infima Pascha habebitur semper die 26 Martii, et maxima semper die 23 Aprilis. At, quod magis praestat, heae duae extremae Paschae rarius eveniunt quam aliae tres intermediae; nam epactae seu novilunia, quae respondent infimae Paschae, sunt 5: epactae quae respondent altiori, sunt quatuor: illae vero quae respondent intermediis, pro unaquaque Pascha, 7 numerantur, ut in tabula videri potest. Unde facilitas habendi infimam Pascham prae altiori se tenet sicut 5 ad 4; facilitas obtinendi infimam prae mediis, sicut 5 ad 7, et supremam prae mediis, sicut 4 ad 7. Observari etiam potest quomodo in nostra tabula, Paschae earumque festa dependentia per 7 dies semper progrediantur, quod magis tabulae regularitatem demonstrat.

c) Insuper in nostra tabula ob oculos ponitur quasi synthesis brevis et simplex omnium mobilium festorum, ita ut statim videri et etiam memoriae committi possint omnes dies, in quibus festum aliquod mobile semper eveniet.

d) Ex dominicis fixis et ex festis mobilibus, inter breves quinque dierum confines terminosque conclusis, alter fructus

sequitur, qui tamquam conclusio et finis praecipuus nostri laboris habendus est , scilicet : occurrentiae praecipuorum festorum valde imminuuntur, proindeque desinunt maiori ex parte quaestiones circa praeeminentias, translationesve festorum, ut facile apparebit si simul conferantur festa immobilia et mobilia, sicut a nobis exposita sunt, et quam plurimis inconvenientibus via praecluditur. Ratio a priori haec est: Festa mobilia incidunt fere omnia in dominicas: nunc vero dominicae, ut habetur in nostro brevi calendario, omnes vel omnino vacant vel vacant saltem a primi ordinis festis.

(*Continuabitur*)

P. P. SCHOLASTICUS C. M.

VARIA

DE QUARUMDAM PRECUM ORIGINE

Lectores nostros non latet plures ex orationibus quae in latinae Ecclesiae liturgia dicuntur , originem duxisse ex Graecae Ecclesiae liturgia. Sequentia exempla, ex commentario « Bessarione » (num. 31-32, pag. 206) quod Romae evulgatur deprompta, referimus.

1. *Oremus*, quod Graeci dicunt in Vesperis ferialibus, fere eadem oratio est, quae apud nos tam communis evasit, nempe *Sub tuum praesidium.....*

Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν καταφεύγομεν, Θεοτόκε· τὰς ἡμῶν ἱκεσίας μὴ παρίδῃς ἐν περιστάσει· ἀλλ' ἐκ κινδύνων λύτρωσαι ἡμᾶς, μόνη ἁγνὴ , μόνη εὐλογημένη.

Sub tuam pietatem confugimus , o Dei genitrix; nostras deprecationes ne despicias in calamitate, sed a periculis libera nos, o sola pura, o sola benedicta (1).

(1) In liturgia Ambrosiana versio latina haec est: « Sub

2. In festo Nativitatis B. Mariae Virginis sequens oratio legitur:

Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε παρθένε, τὴν χαρὰν ἐμήνησε πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ· ἐκ σοῦ γὰρ ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· ὁ λύσας τὴν κατάραν ἔδωκε τὴν εὐλογίαν· καὶ καταργήσας τὸν θάνατον· ἐδωρήσατο ἡμῖν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Nativitas tua, Dei genitrix virgo, gaudium annunciavit universo mundo; ex te enim ortus est sol iustitiae, Christus Deus noster, qui solvens maledictionem dedit benedictionem; et confundens mortem dedit nobis vitam sempiternam.

3. *Antiphonae*, quae in processione pro candelarum benedictione die 2 Februarii a nobis canuntur, fere eaedem sunt quae in eodem festo a Graecis cantantur.

Κατακόσμησον τὸν νυμφῶνά σου Σιὼν
καὶ ὑπόδεξαι τὸν Βασιλέα Χριστόν.

Adorna thalamum tuum, Sion;
et suscipe Regem Christum.

Ἄσπασαι τὴν Μαριὰμ
τὴν ἐπουράνιον πύλην·
αὕτη γὰρ θρόνος χερουβικὸς ἀνεδείχθη·
αὕτη βαστάζει τὸν Βασιλέα τῆς δόξης·
νεφέλη φωτὸς ὑπάρχει ἡ Παρθένος,
φέρουσα ἐν σαρκὶ Υἱὸν πρὸ ἑωσφόρου.

Amplectere Mariam,
quae est caelestis porta.
Ipsa etenim visa est Thronus cherubicus:
ipsa gestat regem gloriae.
Virgo apparet nubes luminis
adducens in carne Filium,
qui est ante luciferum.

---

tuam misericordiam confugimus, Dei genitrix, nostram deprecationem ne inducas in tentationem: sed de periculo libera nos sola casta et benedicta ».

Ὃν λαβὼν Συμεὼν
ἐν ἀγκάλαις αὐτοῦ,
ἐκήρυξε λαοῖς,
Δεσπότην αὐτὸν εἶναι
ζωῆς καὶ θανάτου,
καὶ Σωτῆρα τοῦ κόσμου.

Quem accipiens Simeon
in ulnis suis,
praedicavit populis
Dominum illum esse
Vitae et mortis,
atque Salvatorem mundi.

4. Etiam partes ex quibus constat *Ave Maria* legi possunt in graeca liturgia. Ita ex. gr. in Vesperarum tropariis ferialibus canitur:

Θεοτόκε παρθένε, χαῖρε κεχαριτωμένη, Μαρία, ὁ κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ὅτι Σωτῆρα ἔτεκες, τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ave Maria gratia plena, deipara Virgo, Dominus tecum: benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui; quoniam animarum nostrarum genuisti Salvatorem.

Pro secunda parte, in litaniis maioribus quae in magno quadragesimae Ἀπόδειπνον recitantur, legitur:

Παναγία δέσποινα Θεοτόκε, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν.

Sanctissima Regina, mater Dei, ora pro nobis peccatoribus.

Verba: *nunc et in hora mortis nostrae*, serius adiunctae fuerunt.

De solemni conventu in Redemptoris obsequium a Societatibus Catholicis Romanis Romae habito

Haud credimus esse extra provinciam nostram aliquid dicere de solemni conventu a societatibus Catholicis Romanis in nostra Ecclesia die 4 Iunii habito; nam Sanctissimus cupit ut omnes mundi Catholici exemplum Societatum Romanarum sequan-

tur, ut ita in proximo anno singulares gratiarum actiones Christo Redemptori reddantur. En ergo compendiosa relatio.

Redemptoris simulacrum, luminibus floribusque exornatum, locum tenebat principem. Praeerat E.mus Card. Parocchi, Urbis Vicarius, quem veluti corona circumdabant eques Persichetti, *Foederationis Pianae* praeses; R.mus DD. Lazzareschi Archiepiscopus Neocesareae, eiusdem *Foederationis* assistens ecclesiasticus; eques beneficiarius Tolli, subpraeses; eques Prinzivalli, a secretis; comes Santucci et eques beneficiarius Alliata. In presbyterio aderant perplures Episcopi Americani, aliique Episcopi et Archiepiscopi, viri nobiles Romani, item et nobiles mulieres, illi qui in Romano Consilio rem publicam administrant etc.; in ecclesia vero aderant socii et sociae catholicarum societatum. Plura vexilla earumdem societatum sygmetrico modo huc illucque disposita erant. Assistebant instrumentali synphoniae addicti *iuvenes* Societatis iuventutis Romanae. Precibus ritualibus dictis, praeses Persichetti epistolam ad SS.mum D. N. Leonem Pp. XIII missam, eiusque responsum perlegit. In hoc notanda sunt verba illa: « SS.mus ex corde huic conventui, E.mo praesidi, omnibusque praesentibus benedicit; atque spem nutrit fore ut *ex hoc nobili principio exemplum sumant alii, contendantque omnes in honorem Redemptori eiusque Vicario reverentiam tribuendum*; atque ita, in mundo universo, pro humanae societatis salute, triumphum ducat pax illa, quae a Deo implorata, in veritate et iustitia fundatur. » Omnes huic epistolae plaudent. Dein idem praeses suam incipit pulcherrimam orationem, quae agit de necessitate, quae omnibus inest, reddendi obsequium Christo Redemptori, SS.mo D. N. Pontifici auditum praebentes, sive iubilaeum celebrando, sive seipsos SS. Cordi Iesu consecrando. Impii, inquit, uti Voltaire, Strauss, Rénan, negarunt Iesum esse Deum atque idcirco Redemptorem nostrum; quid vero? Christus etiam hodie vincit, Christus regnat, Christus imperat *(acelamationes)*. Deinde Americae Episcopis salutem dat, tam arcto vinculo Italiae et Romae coniunctis; nam Columbus qui novos Americae terras invisit, nedum italicus erat, sed et plane christianus. *Columbus noster est* (acclamationes), proclamavit Pontifex. — A secretis Foederationis legit elenchum operum, quae catholicae socie-

tates in praeterito anno adimpleverunt; illorumque, quae in proximo adimplebunt. Inter maximas acclamationes auditur petitio, quae a Romanis civibus facienda est, ut iterum Crux in Capitolii arce refulgeat. — Deinde loquitur Comes Santucci. Duo cordi esse debent, inquit, catholicis italis, caritas nempe, iuriumque usus, quae a lege illis tribuuntur, atque a Summo nostro Moderatore nobis permittuntur. Quod caritatem spectat cor meum laetitia perfusum est audiens lectionem a Secretario factam; quod vero alterum spectat quid dicam? hoc unum tantum: sint catholici itali *cor unum et anima una*, nostraque erit victoria. Romani, imo catholici omnes, iterum in capitolii arce Crucem suspicere exoptant; vultis ne compotes fieri? Brevi electiones municipales erunt; catholici Romani suis suffragiis unanimes eligant tantum viros religiosos, probos; et Crux iterum in Capitolio fulgebit *(acclamationes)*. Tunc eques Tolli, Comitatus internationalis pro obsequio Redemptori subpraeses, de orandi necessitate verba facit, eiusque oratio spiritus fervorem redolens maximas inter acclamationes excipitur. Eques Santovetti, Foederationis Latialis praeses, salutem dicit societatibus Romanis nomine societatum, quibus ipse praeest. His expletis, E.mus Parocchi, Urbis Vicarius, sequitur. Impossibile est ut paucis verbis eius sermo contrahatur; unde breviori calamo de illo aliquid referre fas erit.

Quid sibi velit obsequium in Redemptorem explicat; ex qua explicatione sibi via paratur ad recolendos Christi triumphos. Saeculo elapso, inquit, Voltaire triumphum agebat; Pius VI in exilio relegatus obibat. Hodie Christus imperat; scientia enim quae Illum negabat, ad nihilum redacta a vera scientia iacet, ut Pontifex Romanus quamvis captivus tamen ab omnibus honore habeatur. Ut triumphus plenus fiat, multa profecto adhuc desunt. Video hic praesentem Pontificis Nuntium apud Batavos (R.mum Tarnassi); cur hic invenitur? Nonne suus erat locus in conventu, qui pro comparanda pace illic coadunatur? Sed pacem quaerunt respuuntque illum, qui, ex Christi instituto, princeps est pacis. Herodes modum quaerit e vivis sufferendi Christum, omnes pueros bethleemitas occidit; et tamen Christum relinquit incolumem; Herodes novissimi illum excludunt,

cui praesens esse de iure competit: ideirco ad voluntatem haud negotia fluent. Nihilominus Pontifex silet, immo et illos adiuvat ut finem attingant. Concludit: Petro ancipiti relinquenti Urbem Christus obviam occurrit. Petrus Illi dixit: *Domine quo vadis?* Cui Redemptor respondit: *Romam peto ut iterum crucifigar.* Nobismet ominamur ut novo adventante saeculo Christus Pontifici appareat, uti quondam Angelus Petro, Eum a vinculis captivitatis expediat, Illique dicat: *Veni Romam, iterum resurrecturus.* Ad quae verba omnes surgunt clamantes: Io, vivat Pontifex, vivat Leo XIII; cunctique propemodum E.mum Parocchi adeunt illius manum osculaturi.

APPENDIX

E. S. R. UNIVERSALI INQUISITIONE

I.

Beatissimo Padre.

Amalia protestante non battezzata sposò Giovanni protestante battezzato; durante il matrimonio, Amalia fu battezzata nel Protestantesimo e visse col marito per qualche tempo. In seguito Amalia conobbe che Giovanni aveva rapporti illeciti con una donna; perciò lo abbandonò, e dopo qualche tempo ottenne dal tribunale civile il divorzio *ex capite adulterii* da parte del marito. Ora Amalia domanda il permesso di contrarre seconde nozze con un cattolico.

Si noti che i protestanti non conoscono che il matrimonio tra battezzato e non battezzato sia nullo.

Ciò posto, l'Arcivescovo N. N., prostato ai piedi della S. V., umilmente chiede:

Stante l'ignoranza della nullità del matrimonio *ex capite*

disparitatis cultus, la vita maritale di Amalia con Giovanni rivalidò il matrimonio dopo il battesimo di Amalia?

Che ecc.

Feria IV, die 8 Maii 1899.

In Congregatione Generali coram EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus habita, proposito suprascripto dubio, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt:

Praevio iuramento ab Amalia in Curia N. N. praestando, quo declaret matrimonium contractum cum Ioanne post baptismum ipsius Amaliae, ab iisdem, scientibus illius nullitatem, ratificatum non fuisse in loco ubi matrimonia clandestina vel mixta valida habentur, et dummodo R. P. D. Archiepiscopus moraliter certus sit de asserta ignorantia sponsorum circa impedimentum disparitatis cultus, detur mulieri documentum libertatis ex capite ipsius disparitatis cultus.

Sequenti vero Fer. V, die 9 eiusdem mensis et anni SS.mus D. N. Leo Pp. XIII, per facultates Emo Cardinali huius Supremae Congregationis Segretario impertitas, resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobare dignitatus est.

I. Can. MANCINI, *S. R. et U. Inquis. Not.*

II.

Beatissimo Padre,

Il Vescovo N. N., prostrato ai piedi della S. V., espone umilmente che nella sua Diocesi insieme ai cattolici trovasi frammisto grande numero di eretici, il cui battesimo dà molto a dubitare della validità. Chiede perciò, per coloro che trovansi in articolo di morte ed in concubinato con tali eretici, ovvero uniti con solo vincolo civile, la facoltà (delegabile anche ai parrochi) di dispensare dagl'impedimenti di religione mista o di disparità di culto se esistono, quando amendue i contraenti, o almeno la parte cattolica, promette di allevare le prole nella religione cattolica o almeno la nascitura, quando la nata oltrepassi i sette anni.

Fevia IV, die 12 Aprilis 1899.

In Congregatione Generali S. Romanae et Universalis Inquisitionis habita coram EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus, propositis suprascriptis precibus, ac rite perpensis omnibus tum iuris tum facti rationum momentis, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt:

Quoad dispensationem super impedimento disparitatis cultus, cum agatur de impedimento dirimente, provisum per Decretum 20 februarii 1888. Quoad dispensationem super impedimento mixtae religionis, pro casibus, in quibus omnes dentur cautiones, et Episcopus moraliter certus sit easdem impletum iri, supplicandum SS.mo pro facultate dispensandi ad triennium. Pro casibus vero, in quibus vel praehabito actu mere civili, vel contractu coram ministro haeretico, vel utroque simul, non omnes praestantur cautiones, vel Episcopus moraliter certus non sit easdem impletum iri, supplicandum pariter SS.mo pro facultate sanandi in radice matrimonia itidem ad triennium, constito in huiusmodi casibus de perseverantia consensus utriusque partis, facta ab Episcopo singulis vicibus expressa S. Sedis delegationis mentione, praevia absolutione a censuris, si opus sit, et monito morituro de gravissimo patrato scelere, eoque certiorato, ob talem dispensationis gratiam a se acceptatam, matrimonium validum ac legitimum et prolem susceptam utriusque sexus legitimam habendam esse, cuius in religione catholica educationem, nec non prolis patiter utriusque sexus forsan suscipiendae, una cum viri ad catholicam fidem conversione, si moriens convaluerit, pro viribus curare, gravissima ac continua obligatione tenebitur, descripto tandem in Regestis matrimonio, simulque adservato in Curia documento huiusmodi concessionis, communicationis, acceptationis, absolutionis et declarationis moribundi, servatis de cetero decretis. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Feria vero VI, die 14 eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII R. P. D. Adsessori S. O. impertita, SS.mus D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit ac praedictas facultates benigne concessit.

I. Can. Mancini, *S. R. et U. Inquis. Not.*

III.

Beatissime Pater,

Aemilius van Henexthoven, Superior missionis Kwangensis in Africa, Societatis Iesu Patribus demandatae, ad S. V. pedes provolutus humiliter exponit quae sequuntur:

Non semel S. Sedes declaravit adulterium et alia delicta ante baptismum commissa, ita per baptismum condonari, ut pars infidelis, quae ideo declinaret cohabitationem, permitteret alteri baptizatae usum privilegii Paulini.

Quid autem si post baptismum adulterium vel delictum fuerit iteratum, ita tamen, ut moraliter constet, quia v. g. iam magnis spatiis separati erant coniuges, haec facta posteriora nullatenus causam esse discessus partis infidelis quae nec de baptismo nec de moribus post baptismum inductis sollicita aeque etiam secuta emandatione detrectasset cohabitationem.

Quo casu posito supradictus Orator enixe supplicat S. V. pro responsione ad haec duo dubia:

I. An delicta, quae post baptismum sunt commissa, sed nullatenus attenduntur a parte infedeli, vel etiam quandoque penitus ignorantur, obstent, quominus pars baptizata uti possit privilegio Apostoli?

II. An illo casu licitus sit usus facultatis Apostolicae, vi cuius in dicta missione dispensari potest a faciendis interpellationibus requisitis?

Feria IV, die 19 Aprilis 1899.

In Congregatione Generali S. Romanae Universalis Inquisitionis ab EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus habita, propositis suprascriptis dubiis, rite perpensis omnibus tum iuris tum facti rationum momentis, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt:

Dentur Oratori Decretum S. Officii 5 Augusti 1759, et Instructio S. C. de Propaganda Fide 16 Ianuarii 1797; et ad mentem. — Mens est ut in dubiis iudicium sit semper in fidei favorem.

Porro Decretum S. Ufficii 5 Augusti 1759 AD EPISCOPUM COCCINENSEM, *in resp. ad II, sic habet:*

« Cum militet ex parte coniugis conversi favor fidei, eo « (privilegio) potest uti quacumque ex causa, dummodo iusta « sit, nimirum si non dederit iustum ac rationabile motivum al- « teri coniugi discendendi, ita tamen ut tunc solum intelligatur « solutum iugum vinculi matrimonialis cum infideli, quando « coniux conversus (renuente altero post interpellationem con- « verti) transit ad alia vota cum fideli ».

Instructio vero S. C. de Propaganda Fide 16 Ianuarii 1797 PRO SINIS *est prout sequitur:*

« In casu matrimonii dissolvendi ex privilegio in favorem « fidei promulgato ab Apostolo duo haec tantum spectanda, de « quibus fieri debet interpellatio: 1. Utrum pars infidelis velit « converti. — 2. Utrum saltem velit cohabitare sine contumelia « Creatoris, nulla praeterea habita ratione, utrum nec ne prae- « cesserit sive adulterium, sive repudium ».

Sequenti vero feria VI, die 21 eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Pp. XIII R. P. D. Adsessori S. O. impertita, SS. D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit.

I. Can. MANCINI S. *R. et U. Inquis. Not.*

IV.

Beatissime Pater.

Superior Missionis N. N., ad Pedes S. V. provolutus, exponit prout sequitur:

Vir aliquis, cum nondum baptizatus erat, iunctus est matrimonio cum muliere et ipsa gentili. Postea vir baptizatus est. At propter rixas continuas derelinquerunt cohabitationem. Vir christianus asserit nunquam mulierem hanc voluisse sibi sumere in voluntate uxorem. Haec adhuc gentilis et baptizari desiderans, ad virum redire non vult. An licet in his adiunctis, dum mulier baptizata nondum est, viro nubere aliam? Hanc quaestionem S. V. humiliter submitto.

Feria IV, die 26 Aprilis 1899.

In Congregatione generali ab EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus

habita, proposito suprascripto casu, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE.mi ac RR.mi Patres respondendum mandarunt:

« Curet Superior Missionis totis viribus ut, compositis iurgiis ac dissensionibus, coniuges iterum uniantur et pars infidelis convertatur. Si autem ipsa renuat culpa viri converti, hunc adigat, etiam, si opus sit, per poenas canonicas, ad satisfaciendum parti laesae. Si vero vir conversus nullum ei dederit iustum ac rationabile motivum discedendi, aut parti laesae iam satisfecerit, ac in periculo versetur damnationis aeternae, tunc hic, post formalem interpellationem, poteri ad aliam vota transire; et ad mentem. — Mens est ut in dubio iudicium sit in favorem fidei.

Sequenti vero feria VI, die 28 eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leoni Div. Prov. Pp. XIII, R. P. D. Adsessori impertita, SS.mus resolutionem EE. ac RR. adprobavit et confirmavit.

I. Can. Mancini *S. R. et U. Inquis.*

V.

Beatissime Pater,

Vicarius Capitularis Dioecesis N. N. ad pedes S. V. provolutus quae sequuntur exponit.

Decreto S. R. et U. Inquisitionis diei 20 Februarii 1888. Sanctitas Vestra benigne annuit pro gratia, qua locorum Ordinarii dispensare valeant sive per se, sive per ecclesiasticam personam sibi benevisam, super impedimentis publicis matrimonium dirimentibus, cum iis qui in gravissimo mortis periculo constituti, et quando non suppetit tempus recurrendi ad Sanctam Sedem, iuxta leges civiles sunt coniuncti, aut alias in concubinatu vivunt, ut morituri in tanta temporis augustia in faciem Ecclesiae rite copulari et propriae conscientiae consulere valeant.

Nunc vero in hac civitate N. N., nonnulli concubinarie viventes prolem genuerunt, et postea, relicto contubernio, iam iam graviter aegrotantes, cum eadem persona, cum qua in concubinatu vixerunt, ad prolem legitimandam, vel mulieris famam aut damnum reparandum, vel ad scandalum tollendum, vel ad propriae conscientiae consulendum, matrimonium contrahere desiderant.

Hisce praehabitis, suprascriptus Vicarius Capitularis Sanctitati Vestrae, dubia, quae sequuntur enodanda proponit:

I. Utrum sub citato decreto S. R. et U. Inquisitionis diei 20 februarii 1888 etiam comprehendi valeant aegroti in mortis periculo constituti, qui actualiter non vivunt in concubinatu, sed tamen in eo vixerunt, prolemque genuerunt quam legitimare oportet?

II. Utrum comprehendi etiam valeant aegroti, qui actualiter non vivunt, sed tamen vixerunt in nefario concubinatu, quin prolem genuerint, vel genita iam obierit? Et Deus etc.

Feria IV die 3 Maii 1899.

In Congregatione Generali Sacrae Romanae et Universalis Inquisitionis, propositis suprascriptis dubiis, rite perpensis omnibus tum iuris tum facti rationum momentis praehabitoque, RR. DD. Consultorum voto, E.mi ac R.mi DD. in rebus fidei et morum Generales Inquisitores respondendum censuerunt:

Detur Decretum fer. IV, die 17 Septembris 1890 latum super dubio proposito ab Archiep. Campostellan.

Porro huiusmodi dubium ita se habebat: « Utrum vi decre-
« torum diei 20 februarii 1888 et 1 Martii 1889 valeant Ordi-
« narii per se vel per parochos dispensare super impedimentis....
« in articulo mortis constitutos, licet matrimonium civile quod
« vocant non celebraverint, nec vivant in concubinatu? —
« E.mi PP. respondendum mandarunt: *Negative* ».

Feria vero VI, die 5 eiusdem mensis Maii SS.mus D. N. Leo div. prov. PP. XIII in audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita, habita hac de re relatione, resolutionem E.morum PP. adprobavit et confirmavit.

I. Can. MANCINI *S. R. et U. Inquisit. Notarius.*

IMPRIMATUR
P. Fr. Albertus Lepidi O. P.
S. P. A. Magister.
IMPRIMATUR
Ioseph Ceppetelli Archiepiscopus Myren. Vicesgerens.

Proprietas Literaria.

G.B. Agnolucci, gerente responsabile

Roma, Tip. F.lli Amoroso — Torretta Borghese 22-25.